

KAPITULA

DIECÉZNY ČASOPIS SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA

5/2015

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

STRANA 3

ĎAKOVNÁ PŮT BOHOSLOVCOV V RÍME

STRANA 9

SS. THDR. H. C. JURAJ ČÁSKA

STRANA 19

DREVENÝ KOSTOLÍK V DOLNOM SMOKOVCI

STRANA 24

EDITORIÁL

Milí priatelia!

Srdečne Vás pozdravujeme z redakcie nášho diecézneho časopisu Kapitula. Posielame Vám posledné tohoročné číslo časopisu, aj tentoraz ozdobené peknými vitrážami, ktoré nám sprostredkoval náš spolupracovník a člen redakčnej rady p. Lubomír Kaľavský.

Niekoľko aktualít, o ktorých referujeme, nám chcú sprostredkovať atmosféru a činnosť v srdci diecézy, ba aj v srdci Cirkvi, pretože v časopise nájdete správy a fotografie z návštevy našich otcov biskupov a seminaristov v Ríme.

Hlavnou témou tohto čísla je rodina. Spolu s celou Cirkvou totiž prežívame obdobie dejinného zápasu o jej identitu, o jej morálne a duchovné zdravie a o hodnotové princípy, na ktorých má byť postavená. Pridávame tiež prierez ostatnej časti exhortácie Evangelii gaudium a profil ďalšieho spišského biskupa Juraja Császku. Z duchovných pokladov našej diecézy vám predstavujeme drevený kostolík v Dolnom Smokovci.

Pokračujeme v rubrike Ako to je? Po otázke krstu malých detí z minulého čísla sme sa teraz zamerali na biblicko-teologické vysvetlenie úcty relikvií. V závere pridávame Základné dokumenty Svätého Otca Františka a spišského diecézneho biskupa o Svätom roku milosrdenstva.

Celá redakcia časopisu Vám praje požehnané vianočné sviatky a hlboké prežitie tajomstva vtelenia Božieho Syna, ktorý sa uponížil, vzal na seba telo a prišiel medzi nás.

MONS. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

KAPITULA

Diecézny časopis Spišského biskupstva
5/2015

E-mail: casopis@kapitula.sk. Šéfredaktor: Lubomír Krett. Redakcia: Mons. Anton Tyrol, František Knapík, Róbert Neupauer, Lubomír Kaľavský. Grafická úprava: Marián Jabrocký. Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Slobodníková. Imprimatur: Mons. Štefan Sečka, spišský biskup 5. 10. 2012 pod číslom 2311/12. Cenzor: Mons. Jozef Bielač. Snímka na titulnej strane: Svätá rodina. Vitráž v Kostole Nepoškvrneného počatia Panny Márie v Starom Smokovci. Foto: Lubomír Kaľavský.

OBSAH

- 2 EDITORIÁL
- 3 AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE
- 7 SLOVENSKÍ BISKUPI AD LIMINA APOSTOLORUM V RÍME
- 9 ĎAKOVNÁ PÚŤ NAŠICH BOHOSLOVCOV V RÍME
- 11 RODINA V STREDE POZORNOSTI KATOLÍCKEJ CIRKVI
- 14 KONVERZIA K DÔVERE V RODINU
- 16 EVANGELII GAUDIUM IV
- 19 SS. THDR. H. C. JURAJ ČÁSKA
- 22 KAUZA BLAHOREČENIA BOŽIEHO SLUHU
BISKUPA JÁNA VOJTAŠŠÁKA
- 24 DREVENÝ KOSTOLÍK V DOLNOM SMOKOVCI
- 25 SME POSLANÍ SLÚŽIŤ
- 26 ÚCTA RELIKVIÍ V KATOLÍCKEJ CIRKVI

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

CHRÁM SV. JAKUBA V LEVOČI BAZILIKA MINOR

Na prvú adventnú nedeľu 29. novembra 2015 bola vo farskom kostole sv. Jakuba v Levoči slávnosť, pri ktorej bol za prítomnosti diecézneho biskupa Mons. Štefana Sečku a emeritného biskupa Mons. Andreja Imricha slávnostne prečítaný dekrét o povýšení tohto chrámu na baziliku minor. Dekrét prečítal miestny dekan Mons. František Dluhoš, ktorý sa stal správcom tejto baziliky. Diecézny otec biskup v homílii zdôraznil veľký význam tohto privilégia a povzbudil veriacich k ešte väčšej jednote so Svätým Otcom a k užitočnému prežívaniu nastávajúceho roka milosrdenstva. ■

POHREB KARDINÁLA JÁNA CH. KORCA, SJ

V sobotu 31. októbra sa celé Slovensko rozlúčilo s vynikajúcim synom slovenského národa a Katolíckej cirkvi kardinálom Jánom Chryzostomom Korcom, SJ, ktorý zomrel 24. októbra 2015 v Nitre. Spišská diecéza vo svojom stanovisku ocenila najmä jeho hrdinstvo a odvahu v časoch neslobody, keď J. Ch. Korec napriek nebezpečenstvám a väzneniu dokázal zorganizovať a duchovne formovať mnohých kňazov, rehoľníkov a množstvo katolíckych laikov, najmä z radov vysokoškolskej mládeže. Mnohí z nich patrili do našej diecézy. Energicky sa zasadzoval za

rešpektovanie dôstojnosti človeka, za slobodu svedomia a za spravodlivé usporiadanie spoločnosti v zmenených podmienkach života po roku 1989. Vykonal ešte mnoho iného dobra a pomohol tak šíriť ľudské a duchovné hodnoty na Slovensku, v celej Cirkvi a vo svete. Na pohrebe sa zúčastnili obaja otcovia biskupi a mnoho kňazov a veriacich. ■

JOZEF BIELAK PROFESOR POSVÄTNEJ TEOLÓGIE

Dňa 24. novembra 2015 v prezidentskom paláci v Bratislave vymenoval prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska 29 nových profesorov. Medzi nimi bol aj kňaz Spišskej diecézy Mons. Jozef Bielak. Prezident nášho štátu ho podľa čl. 102 ods. 1, písm. h) Ústavy Slovenskej republiky vymenoval za vysokoškolského profesora v odbore katolícka teológia. Novovymenovaný profesor dlhodobo vyvíja vedeckú a pedagogickú činnosť v oblasti fundamentálnej teológie, religionistiky a sociálnej práce. Srdečne mu blahoželáme. ■

NOVÁ FARSKÁ BUDOVA V LOMNÍČKE

Farnosť Lomnička má v pastoračnom živote celkom špeciálne miesto. Je totiž takmer na 100% obývaná rómskym obyvateľstvom. Donedávna bola spravovaná formou excurrento z farnosti Podolíneč, ale od 1. 7. 2008 tu diecézny biskup menoval správcu farnosti a k nemu hneď aj kaplána.

Aj školské sestry sv. Františka, ktoré tu zriadili pastoračné centrum, sú tu permanentne prítomné od 1. 5. 2007. Dňa 25. novembra 2015, na sviatok sv. Kataríny Alexandrijskej, diecézny biskup Mons. Štefan Sečka posvätil v Lomničke novú budovu fary, ktorú si miestni veriaci postavili za necelý jeden rok. Budova bude slúžiť nielen tamojším kňazom, ale celej farnosti. Duchovný život v Lomničke tak s Božou pomocou dostane novú kvalitu. Terajšie kňazské spoločenstvo v Lomničke tvoria: vdp. Štefan Hrbček a Martin Pasiar, predtým tu pracovali: Marián Sivoň, Martin Majda, Pavol Tondra, Ján Záhradník, Peter Gaži. ■

25 ROKOV ZKSM

V sobotu 28. novembra 2015 sa v Poprade uskutočnila milá slávnosť: Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže oslavovalo štvrtstoročie svojho založenia. Toto mládežnícke hnutie za ten čas prešlo hlbokou profiláciou svojich štruktúr aj svojej identity a vypracovalo sa na najväčšiu mládežnícku organizáciu na Slovensku. Slávnostnú sv. omšu celebraval žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis, ktorý v príhovore povzbudil prítomných k horlivej činnosti vyplývajúcej z hlbokého duchovného života. Koncelebroval spišský generálny vikár Mons. A. Tyrol, predseda ZKSM Dr. Ján Buc, miestny pán dekan Dr. Ondrej Borsík a početní kňazi. Svojou prítomnosťou poctili túto slávnosť: europoslankyňa Anna Záborská, podpredseda NR SR a predseda KDĽH Ján Figel', podpredsedníčka NR SR Erika Jurinová, koordinátorka FKĽI a členka Pápežskej rady pre laikov Katarína Hulmanová a ďalší. ■

AKTUALITY Z KAZACHSTANU

Vsdp. Vladimír Dzurenda a sestra Alma s tímom dobrovoľníkov nám pravidelne referujú o misijných aktivitách v Karagande, Sarani, Molodjožnom a inde. V ostatnom čase sa veľmi potešili z príchodu ďalšej dobrovoľníčky Gabiky od Prešova a návšteve troch členov spoločenstva pri Katolíckej univerzite v Ružomberku. Pomáhali im pri rôznych evanjelizačných aktivitách, svedectvách, koncertoch a kurzoch. Sympatická je aj ich snaha o kresťanskú náplň pohanských sviatkov nového roka. Naďalej pracujú s veľkým nasadením a prosia nás o modlitby. ■

STÁLA VÝSTAVA BIBLICKÝCH OBJEKTOV

V priestoroch kňazského seminára v Spišskej Kapitule bola 4. decembra 2015 otvorená stála výstava predmetov z Ježišovej vlasti, ktorú spoločnými silami pripravili seminaristi pod vedením Mons. prof. Antona Tyrola v odbornej spolupráci s dr. Mariannou Janoštinovou zo Zuberca, kurátorkou výstavy. Výstava pozostáva asi zo 60-tich objektov z čias Pána Ježiša a tvoria ju rozličné lampy, nádoby, sošky a iné predmety spolu s komentármi k týmto objektom. Výstava bude slúžiť náučným a popularizačným cieľom. Vznikla z darov prof. Frédérica Mannsa OFM a ďalších profesorov, ktorí tieto predmety darovali kňazskému semináru pri príležitosti svojich návštev Slovenska. ■

MONS. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

KULTÚRNE DNI NA SPIŠI

V dňoch 20. - 22. novembra 2015 sa v Aule Kňazského seminára biskupa Jána Vojaššáka uskutočnili víkendové Dni kresťanskej kultúry v Spišskej Kapitule, na ktorých sa zišlo okolo 150 vysokoškolákov, kresťanských intelektuálov a záujemcov o kresťanskú kultúru z celého Slovenska. Tomuto podujatiu predchádzal II. ročník stredoškolských Dní kresťanskej kultúry, ktorý sa konal v dňoch 27.-28. októbra 2015, na ktorých sa zúčastnilo okolo 80 študentov cirkevných gymnázií za podpory riaditeľa Diecézneho školského úradu Dr. Maroša Labudu a riaditeľa Diecézneho katechetického úradu v Spišskej Novej Vsi Dr. Viktora Pardela. Hlavnou témou oboch podujatí bolo „Idea mučeníctva v teológii a v kresťanskom umení“ v kontexte spomienky na 50. výročie smrti Božieho sluha biskupa Jána Vojaššáka. Iniciátorom Dní kresťanskej kultúry je cirkevný historik Dr. Luboslav Hromják, ktorý predniesol väčšiu časť prednášok. Medzi prednášajúcimi bol tiež morálny teológ Dr. Martin Koleják a politológ prof. Alexander Tomský. Tento rok sa víkendové Dni kresťanskej kultúry konali výnimočne v rámci Hanusových dní. Cieľom Dní kresťanskej kultúry v Spišskej Kapitule je vyvolať u mladej slovenskej generácie záujem o svetovú a slovenskú kresťanskú kultúru o život a dielo významných osobností Spišskej diecézy. ■

HEDR. LUBOSLAV HROMJÁK, PHD.

PAMÄTNÍK KŇAZOM V ORDZOVANOCH

Pri hradbách nádvorja filiálneho kostola sv. Antona opáta v Ordzovanoch (farnosť Bijacovce) odhalili 25. októbra 2015 spoločný pamätník dvom kňazom rodákom – Štefanovi Bačovi (1914-

1957) a Pavlovi Matisovi (1904-1987). Oba boli počas komunistického režimu nespravodlivo prenasledovaní a väznení. Svojou službou Cirkvi a vytrvalosťou vo viere prispeli k dobrému zvládnutiu prenasledovania kresťanov počas obdobia totality na Slovensku. Pochovaní sú na miestnom cintoríne. Príbuzní a rodáci v spolupráci s Ústavom pamäti národa a Konfederáciou politických väzňov osadením pamätníka vzdali menovaným patričnú úctu a zabezpečili trvalú spomienku pre nasledujúce generácie. Slávnostnú svätú omšu celebraval a pamätník požehnal Mons. prof. Jozef Jarab – rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku. Súčasťou bohatého programu boli viaceré odborné prednášky i dojímavý zachovaný autentický zvukový prepis s osobným svedectvom a odkazom pána dekana Pavla Matisa. V ordzovianskom kostolíku tak po rokoch opäť zaznel zvučný a charakteristický hlas významného rodáka, tak ako si ho ešte mnohí osobne pamätajú. ■

ŽELEZNIČIARI V RÍME

Slovenskí železničiarci majú vo veľkej úcte sv. Katarínu Alexandrijskú, ktorá je ich oficiálnou nebeskou patrónkou. Každoročne okolo jej sviatku (25. november) organizujú tzv. železničiarске sväté omše s asistenciou spolkových zástav a vykonávajú kolektívne púte. Toho roku zorganizovali vlakovú púť do Ríma. Počas štyroch dní od 22. do 25. novembra navštívili všetky štyri pápežské baziliky a spoločne so vzácnymi rodákmi otcom kardinálom Jozefom Tomkom a otcom arcibiskupom Cyrilom Vasiľom ďakovali za službu v rezorte a modlili sa za zomrelých kolegov. Na celoslovenskej železničiarскеj púti mala zastúpenie aj Spišská diecéza. Skupinu spišských pútnikov sprevádzali duchovní otcovia P. Tadeáš Mikuláš Král OFM a Mgr. Pavol Žmijovský. ■

ING. LUBOMÍR KALAVSKÝ

AKTUALITY Z OBLASTI
PASTORÁCIE RODINY

RELIKVIE

SV. GIANNY BERETTY MOLLOVEJ

V rámci duchovnej prípravy na Národný pochod za život počas mesiaca september putovali našou diecézou relikvie sv. Gianny Beretty Molloyovej, manželky, matky a lekárky. Aj touto formou sa chceme poďakovať všetkým, hlavne pánom dekanom a kňazom, ktorí ochotne vyšli v ústrety tejto iniciatívy a samozrejme vám, drahí veriaci, ktorí ste si relikvie prišli uctiť do jednotlivých farností. Rovnako naša vďaka patrí pani Anne Siekelovej z Fóra života za sprostredkovanie relikvií. ■

KATECHÉZY O RODINE

V mesiaci október sa ukončila desať mesačná príprava diecézy na Celosvetové stretnutie rodín vo Filadelfii pozostávajúca z pravidelných mesačných príhovorov vychádzajúcich z prípravných katechéz, ktoré pripravila Filadelfská arcidiecéza v spolupráci s Pápežskou radou pre rodinu. ■

TVORIA SA TÍMY PRÍPRAVY NA
MANŽELSTVO

V dňoch 24. 10. 2015 - 25. 10. 2015 sa uskutočnil v Smižanoch formačný víkend pre manželov, ktorí sa budú podieľať v našej diecéze v spolupráci s duchovným otcom Róbertom Neupauerom a ďalšími kňazmi Spišskej diecézy, na príprave snúbencov na sviatosť manželstva. Stretnutie začalo spoločným predstavením manželských párov z dekanátu Kežmarok, Poprad a Spišská Nová Ves i lektorov, ktorí sa príprave snúbencov venujú v Liptove a na Orave už šiesty rok.

V úvode odznela prednáška Mgr. Veroniky Dubeckej, doktorandky Náuky o rodine na Teologickej fakulte KU v Ružomberku, na tému Misia manželov vyplývajúca z ich sviatostnej identity. V ďalšej časti ThLic. Róbert Neupauer predstavil kurz prípravy na manželstvo a jeho formy. Po skončení nasledovali workshopy venujúce sa témam kurzu: ľudská sexualita a manželská láska, komunikácia v manželstve, príprava na rodičovstvo a výchovu detí, kresťanský štýl a predpoklady dobrého manželstva, zodpovedné rodičovstvo a prirodzené plánovanie rodičovstva. Kurz bol obohatený svätými omšami, adoráciou i obnovou manželských sľubov. V závere sa všetci účastníci zverili pod orodovanie sv. Jána Pavla II., pápeža rodiny a uctili si jeho relikvie. Všetkým zúčastneným patrí veľká vďaka! ■

CYKLUS KATECHÉZ O TEOLÓGII TELA

V Ružomberku a v Smižanoch sa v októbri ukončil jedenástmesačný cyklus katechéz pod názvom „Stvorení pre lásku“ s témami Teológie tela sv. Jána Pavla II. Do pozornosti dávame obnovenú stránku www.teologiatela.sk venujúcu sa témam, manželstva a rodiny, ľudskej lásky, sexuality, celibátu, vzťahom. ■

THLIC. RÓBERT NEUPAUER
POVERENÝ PASTORÁCIU RODÍN

SLOVENSKÍ BISKUPI AD LIMINA APOSTOLORUM V RÍME

V dňoch 9. – 14. novembra 2015 sa v Ríme uskutočnila návšteva *ad limina apostolorum* slovenských biskupov. Slovenskí biskupi tak po siedmich rokoch opäť spoločne putovali k hrobom svätých apoštolov Petra a Pavla a putovali aj kvôli stretnutiu so Svätým Otcom Františkom.

Návšteva *ad limina apostolorum* je už oddávna zakotvená v živote Cirkvi. Konštitúcia Pastor Bonus v čl. 28 predpisuje: *Podľa dávnej tradície a na základe predpisu zákona, biskupi, ktorí sú na čele partikulárnych Cirkví, v určenom čase majú uskutočniť návštevu „ad limina apostolorum“ a pri tejto príležitosti majú Rímskemu Veľkňazovi predstaviť reláciu o stave ich diecéz.*

Rešpektujúc túto dávnu tradíciu a aj zákony Cirkvi sa biskupi v nedeľu 8. novembra 2015 vybra-

li do Ríma. Hneď v prvý deň, v pondelok, slovenskí biskupi so sprievodom a s veriacimi zo Slovenska slávili svätú omšu pri hrobe svätého Petra. Išlo o veľmi silný duchovný moment, ktorý ešte viac zdôraznil kazateľ, keď vo svojom príhovore zopakoval známy nápis, ktorý sa našiel pri telesných ostatkoch sv. Petra - PETROS ENI (Peter je tu). Ten, ktorý sa z Ježišovho poverenia stal základom Cirkvi, je teraz tu, v podzemí baziliky, v jej základoch. Od hrobu svätého Petra sa pokračovalo ďalej. Páni biskupi postupne počas celého týždňa navštívili kongregácie a pápežské rady. Mali to byť stretnutia, pri ktorých sa mal prehĺbiť dialóg medzi biskupmi a Apoštolskou stolicou, mali sa vymeniť vzájomné skúsenosti, ponúknuť rady pre lepší život jednotlivých partiku-

lárnych cirkví. Takto to je napísané v Pastor Bonus (čl. 30) a takto to bolo aj v skutočnosti.

V jednom právnickom komentári v súvislosti s návštevou *ad limina apostolorum* autor píše: *tie-to návštevy majú veľmi osobitý význam. V prvom rade sa pastier univerzálnej Cirkvi stretáva a rozpráva s pastiermi lokálnych cirkví, ktorí prichádzajú k nemu, aby „videli Petra“, aby s ním osobne, v súkromí prebrali problémy ich vlastných diecéz, a aby spolu s ním mali účasť na starostlivosti o celú Cirkev.* (porov. Pio Vito Pinto, *Commento alla Pastor Bonus e alle Norme sussidiarie della Curia Romana*)

My sme „videli Petra“. Najskôr to bolo na pravidelnej generálnej audiencii v stredu, a potom pri súkromnej audiencii. Súkromné stretnutie so Svätým Otcom bolo pôvodne naplánované na štvrtok na 10.30 hod. Z rozhodnutia Svätého Otca sa čas posunul na 10.00. Biskupi so svojím sprievodom už pred desiatou hodinou prechádzali miestnosťami apoštolského paláca. V jednej z nich bol Svätý Otec. Po úvodnom predstavení a po oficiálnej časti sa Svätý Otec priblížil k nám, ktorí sme tvorili biskupský sprievod a veľmi milým spôsobom sa s nami rozlú-

čil: *E adesso voi, potete andare a prendere un caffè, oppure una birra, se volete (A teraz vy môžete ísť a dať si kávu, alebo aj pivo, ak chcete).* S úsmevom nás odprevadil. Nasledoval súkromný rozhovor Svätého Otca s biskupmi. Po takmer dvoch hodinách sa naši páni biskupi vrátili zo stretnutia. Vyzerali spokojní a povzbudení.

Videli sme „Petra“ a stretli sme sa s ním. A „Peter“ všetkým posielal odkaz: *v mojom mene poďakujte kňazom a rehoľným komunitám, tak mužským ako aj ženským za to, že s veľkým zápalom pracujú na ohlasovaní Evanjelia; poďakujte aj katechétom a ďalším spolupracovníkom v diele evanjelizácie; vyjadrite uznanie Svätého Otca aj osobám a inštitúciám, ktoré sa zaoberajú charitou a pomocou tým, ktorí to najviac potrebujú. Vaše pastoračné obavy zverujem Panne Márii Sedembolestnej, Patrónke Slovenska a vyprosujem vám jej mater-ské orodovanie, aby vaša vlasť žila v pokoji a v súlade s tými najlepšími hodnotami kresťanskej tradície. Prosím vás o modlitby za mňa a všetkým vám a veriacim každej partikulárnej cirkvi zo srdca udeľujem apoštolské požehnanie.*

ICLIC. PETER MAJCHER
KANCELÁR BÚ SPIŠSKÁ KAPITULA

ĎAKOVNÁ PÚŤ NAŠICH BOHOSLOVCOV V RÍME

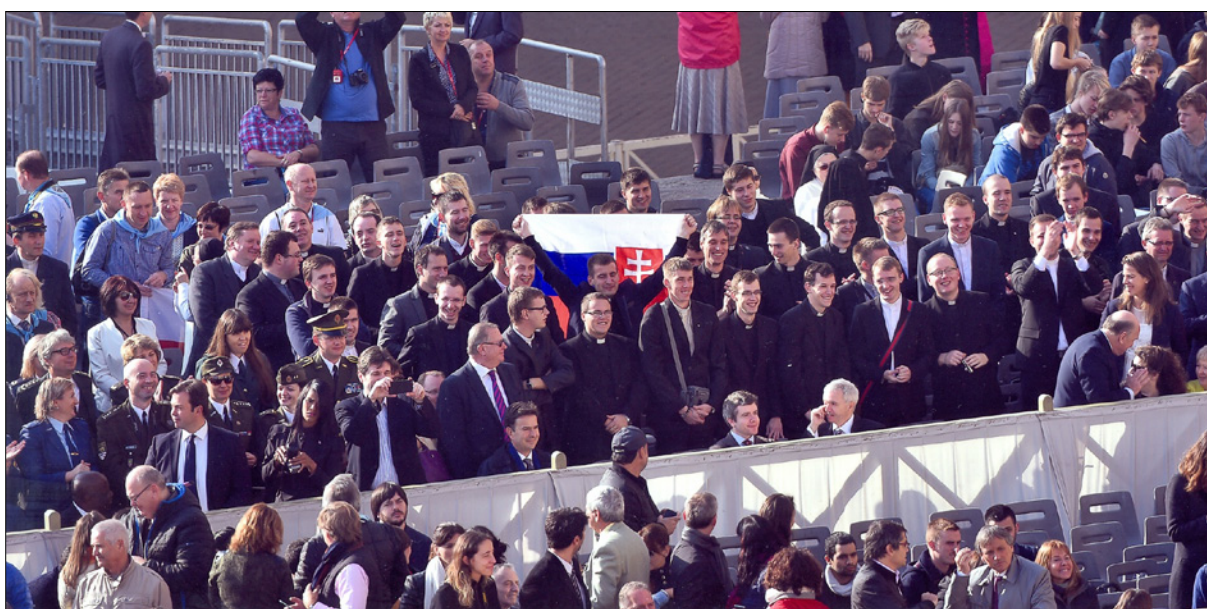
Všetci seminaristi a predstavení Kňazského seminára biskupa Jána Vojtášáka v Spišskej Kapitule si v dňoch od 8. – 14. novembra 2015 vykonali ďakovnú púť do Ríma pri príležitosti 200. výročia založenia kňazského seminára. Urobili tak v čase návštevy *ad limina apostolorum* slovenských biskupov v Ríme.

Počas svojho pobytu v Ríme navštívili všetky hlavné baziliky, katakomby a iné kostoly i pamätihodnosti, ktoré Rím ponúka. Vo Vatikáne mali možnosť sláviť svätú omšu v Bazilike sv. Petra, kde prosili pri hrobe sv. Petra a sv. Jána Pavla II. o upevnenie vo svojom povolání. Veľký dojem zanechali na nich aj Vatikánske múzeá a zvlášť Sixtínska kaplnka.

V deň spomienky na sv. Martina z Tours, patróna Spišskej diecézy, sa im do pamäte vryli nezapodutelné momenty z generálnej audiencie a stretnutia so Svätým Otcom Františkom na Námestí sv. Petra. Seminaristi boli usadení v tesnej blízkosti pri Svätom Otcovi, preto hneď po preložení pápežovho

príhovoru k slovenským pútnikom zborovo zaspievali refrén pápežskej hymny: „Živ, Bože, Otca Svätého, námestníka Kristovho!“ Zástupcovia seminára dostali možnosť krátko osobne pozdraviť Svätého Otca. Odovzdali mu hodiny pripomínajúce 200 rokov existencie Spišského kňazského seminára, knihu o Spišskej Kapitule a duchovnú kyticu obetovaných mnohých svätých prijímaní, modlitieb posvätného ruženca, skutkov dobročinnnej lásky, skutkov sebazaprenia a iných súkromných pobožností.

Pri tejto príležitosti Vás čo najsrdečnejšie pozdravujeme a vyjadrujeme Vám našu podporu a duchovnú blízkosť aj touto duchovnou kyticou, ktorú obetujeme za Vás, uviedli v liste, ktorý Svätému Otcovi odovzdali dvaja predstavení a hlavný dukt. Duchovná kytica urobila Svätému Otcovi zjavne veľkú radosť, nakoľko po jej odovzdaní sa obrátil k bohoslovcovi a na dialku ich pozdravil. Dojímavým momentom bola jeho následná reakcia, keď rektorovi kňazského seminára povedal: *Prosím vás, pokračujte v modlitbách za mňa.*

Modlíme sa za Vás, aby Vás Pán zachoval vo svojej službe v zdraví, v pokoji a láske ku všetkým. Prosíme tiež o modlitby za nás, za upevnenie v našom povolání. A tiež prosíme o Vaše apoštolské požehnanie pre náš kňazský seminár, aby mal vždy dostatok rozhodných, odhodlaných, horlivých a svätých seminaristov i predstaviteľných, ochotných ísť za Pánom, darcom každého povolania, uvádza sa v závere listu Svätému Otcovi.

Bohoslovci mali možnosť cestou do Ríma navštíviť aj mesto Assisi. V Ríme, okrem iného programu, zabezpečili asistenciu a spev na svätej omši s biskupmi v Lateránskej bazilike a cestou naspäť si pozreli Benátky, kde ich srdečne prijali a pohostili vo farnosti Panny Márie Karmelskej.

Bohoslovci a predstavení sú vďační všetkým dobrodincom, ktorí ich duchovne sprevádzali a pomohli im zúčastniť sa tejto ďakovnej púte. Vďaka patrí aj pánovi kardinálovi Jozefovi Tomkovi, ktorý bohoslovcov osobne prijal, odovzdal im ružence od Svätého Otca Františka a povzbudil ich v povolání. Zároveň kňazský seminár ďakuje všetkým kňazom i rehoľným sestrám bývajúcim v Slovenskom pápežskom kolégiu sv. Cyrila a Metoda i v Kolégiu Nepomucenum v Ríme za ich pomoc pri organizovaní púte, za ich pohostinnosť, i za to, že mohli, ako jediný kňazský seminár zo Slovenska, sprevádzať svojich biskupov počas ich návštevy *ad limina apostolorum* v Ríme.

THDR. PETER MAJDA
REKTOR SEMINÁRA

RODINA V STREDE POZORNOSTI KATOLÍCKEJ CIRKVI

RODINA PRIORITOU

Téma rodiny a prirodzeného zákona v otázkach týkajúcich sa manželstva a rodiny sú bezpochyby najhlavnejšími témami v ostatných mesiacoch a rokoch. Už sv. Ján Pavol II. sa počas celého svojho pontifikátu snažil objasniť ľudstvu základnú pravdu, že iba Ježiš Kristus najlepšie objasňuje človeku identitu človeka. Bez Krista človek stráca vedomie svojej identity. Základným prostredím, kde sa má človek o svojej identite dozvedieť a kde sa ju učí prežívať, je rodina. Táto je však vo svojich základoch ohrozená a v nebývalej miere v súčasnosti aj poškodená.

Cirkev, verná svojmu poslaniu, ktoré prijala od Krista, sa preto celou svojou energiou zasadzuje o pomoc rodinám. Pokračuje tak v tom apoštolskom úsilí, ktoré Cirkev prijala od svojho božského zakladateľa a ktoré systematickým spôsobom rozvinul pápež sv. Ján Pavol II. v posynodálnej exhortácii *Familiaris consortio* r. 1981. Už tento pápežský dokument zaviedol dôležitú kategóriu „rozlišovania“ jednotlivých prípadov a okolností, keď sa manželstvá dostali do krízy či ťažkostí alebo úplne stroskotali. Dokument sa zvykne nazývať „magna charta“ pastoračie rodín.

Okrem dokumentov cirkevného Magistéria sa v ostatnom čase uskutočnili v Cirkvi mnohé podujatia celosvetového významu, ako sú svetové stretnutia rodín, najnovšie to bolo už 8. stretnutie rodín vo Filadelfii v USA, v septembri v roku 2015, mimoriadna a následne riadna synoda biskupov o rodine v októbri 2014 a 2015 vo Vatikáne. Naozaj možno súhlasiť s tvrdením, že rodina sa stala prioritnou hodnotou celého pastoračného života v Katolíckej cirkvi.

VIII. SVETOVÉ STRETNUTIE RODÍN VO FILADELPHII

Bolo to už 8. svetové stretnutie rodín, ktoré organizovala Pápežská rada pre rodinu v Ríme. Na čele tejto rady stojí arcibiskup Vincenzo Paglia a v spolu-

práci s arcibiskupom Filadelfie Charlesom J. Chaputom, pomocným biskupom Johnom J. McIntyreom a niekoľkými manželskými pármami boli hlavnými organizátormi tohto stretnutia. Hlavnou myšlienkou stretnutia bol výrok: *Láska je naším poslaním. Rodina plná života*. Stretnutie sa uskutočnilo v dňoch 22.-27. septembra 2015. Hlavným hosťom bol Svätý Otec František, ktorý zavítal na toto stretnutie v rámci svojej cesty na Kubu a do USA, v závere stretnutia.

Svetové stretnutie malo dve časti. V dňoch 22.-25. septembra prebiehal svetový kongres rodín, kde mali možnosť zúčastniť sa okrem katolíkov aj príslušníci iných náboženstiev, ktorí uznávajú základné a kľúčové postavenie rodiny v živote človeka aj ľudskej spoločnosti. Druhou časťou stretnutia boli podujatia v znamení prítomnosti Svätého Otca Františka, čo bolo vyvrcholením stretnutia.

Na stretnutí sa zúčastnili tisíce rodín aj jednotlivcov pochádzajúcich z viac ako 100 krajín všetkých kontinentov. K nim treba pripočítať tisíce dobrovoľníkov v každom veku, ktorí sa podieľali na organizácii stretnutia alebo ako poskytovatelia ubytovania pre účastníkov.

Ťažiskovou témou celého stretnutia boli svedectvá účastníkov o živote vlastnej rodiny so všetkým, čo rodinný život prináša. Bola to cenná príležitosť predstaviť si krásu lásky, vernosti, obety, ohľaduplnosti, spoločného nesenia radosti aj smútku, ktoré sú súčasťou života v rodine. V programe tohto stretnutia bola prezentácia aj niektorých sociologických výskumov rodiny.

Vrcholom svetového stretnutia rodín bola záverečná bohoslužba so Svätým Otcem a jeho príhovor účastníkom a rodinám celého sveta. Už v sobotu, keď si vypočul niekoľko svedectiev rodín, pápež povedal: „Všetku lásku, ktorú má Boh v sebe, všetku krásu, ktorú má Boh v sebe, i celú pravdu, ktorú má Boh v sebe, odovzdal rodine. A rodina je naozaj rodinou, keď je schopná otvoriť náruč a prijať všet-

ku túto lásku.“ Na sv. omši v nedeľu 27. septembra hovoril Svätý Otec o otvorenosti rodín vzhľadom na druhých. Svet je už unavený z rozdelení, je tu čas zjednocovať a prejavovať záujem o druhých, povedal Svätý Otec František.

Ako vonkajšie gesto tohto posolstvo odovzdal Svätý Otec milión výtlakov Evanjelia sv. Lukáša do rodín piatich vybraných miest sveta z rôznych kontinentov. Ide práve o Lukášovo evanjelium, pretože Lukáš v ňom zdôrazňuje milosrdenstvo, chudobu a modlitbu.

MIMORIADNA SYNODA O RODINE V OKTÓBRI 2014

Na dôležitosť rodiny v pastoračných snahách Katolíckej cirkvi ukazuje aj originálny spôsob, akým bola celá synoda o rodine zorganizovaná. Vskutku, dve fázy – mimoriadna (2014) a riadna synoda v r. 2015 – ukazujú, že táto téma je dôležitá a vyžadovala si dlhšiu dobu meditácie, ujasňovania skúseností a názorov ako aj hľadania nových postupov v jednotlivých otázkach, najmä právneho charakteru.

Mimoriadna synoda sa uskutočnila v dňoch 5.-19. októbra 2014 v Ríme. Jej témou boli: *Pastoračné výzvy rodiny v kontexte evanjelizácie*. Táto synoda bola v mimoriadnej pozornosti svetových svetských médií a ich prostredníctvom sa popísalo a povedalo mnoho nepravdivých, banálnych, ba dokonca aj znevažujúcich komentárov na adresu Cirkvi alebo synodálnych otcov. Na druhej strane treba oceňiť, že Katolícka cirkev sa v týchto médiách stala extrémne sledovanou inštitúciou. Tak vznikol priestor pre ohlasovanie evanjelia súčasnému svetu aj touto cestou. Keďže však prednášanie rozličných návrhov a riešení v týchto otázkach zo strany jednotlivcov alebo inštitúcií by mohlo priniesť zmätok alebo zohľadňovať len čiastkové stanoviská, preto bolo správne, že sa otázkami rodiny zaoberala Cirkev vo svojom plnom spoločenstve, teda na úrovni synody biskupov a v prítomnosti Svätého Otca Františka. Slovenský kardinál Jozef Tomko pred touto mimoriadnou synodou citoval sv. Jána Pavla II. ktorý v exhortácii o rodine z roku 1981 napísal: *Budúci osud ľudského rodu závisí od rodiny*. Nasledujúce desaťročia po týchto pamätných slovách ukázali hlbokú pravdu tohto faktu. Dnes vidíme, a pápež František to výslovne povedal, že *rodina, všetky spoločenstvá a sociálne vzťahy zažívajú hlbokú kultúrnu krízu. V prípade ro-*

diny sa krehkosť vzťahov stáva zvlášť vážnou, lebo ide o základnú bunku spoločnosti, o miesto, kde sa učíme spolu nažívať v rôznosti a patriť iným, kde rodičia prenášajú vieru deťom. Na manželstvo sa hľadí ako na hocakú formu afektívneho upokojenia, ktorú možno uzavrieť hocakým spôsobom a zmeniť podľa citlivosti každého. Lenže neodlučiteľný prínos manželstva pre spoločnosť prevyšuje mieru emotívnosti a prechodných potrieb dvojice“ (Evanjeliu gaudium 66).

Úlohou všetkých členov mimoriadnej synody bolo teda formulovať aktuálnu situáciu rodín. Okrem prehĺbenia teológie manželstva a rodiny sa objavili aj tzv. ťažké otázky, ako napr. otázka možnosti prijímať sviatosti v prípade rozvedených a civilne znovusobášených ľudí, vzťah k osobám s homosexuálnou orientáciou, umelé šírenie rodovej ideológie a mnoho ďalších otázok, ktoré boli predmetom záujmu aj svetských médií počas tejto mimoriadnej synody biskupov.

RIADNA SYNODA O RODINE 2015

Riadna synoda o rodine s témou „*Povolanie a poslanie rodiny v Cirkvi a súčasnom svete*“ prebiehala vo Vatikáne v dňoch od 4. do 25. októbra 2015. Zúčastnilo sa jej 270 synodálnych otcov a ďalší bratskí delegáti, audítori a experti zo všetkých kontinentov sveta. Práce prebiehali v synodálnej aule a zúčastňoval sa aj Svätý Otec František. Východiskom pre synodálne práce bola záverečná relácia z mimoriadneho zasadania synody v októbri 2014, taktiež ročná reflexia nad jednotlivými témami, ďalšie príspevky konferencií biskupov a iných inštitúcií. Z týchto impulzov vznikol pracovný materiál, nad ktorým synodálni otcovia uvažovali počas celých troch týždňov trvania synody. Generálnym sekretárom synody bol kardinál Lorenzo Baldisseri a relátorom maďarský kardinál Péter Erdő. Za našu krajinu sa na synode zúčastnili arcibiskupi Mons. Stanislav Zvolenský a Ján Babjak SJ.

K hlavným témam, ktoré synoda o rodine riešila, patrili:

- 1) „Evanjeliu rodiny“ čiže Dobrá zvesť o rodine;
- 2) návrhy pre pastoračiu rodiny, ako aj výzvy a ťažké prípady;
- 3) základné úlohy rodiny: otvorenosť pre život a zodpovednosť za výchovu detí.

Kardinál P. Erdő pekne vystihol tieto tri časti postrehom:

- 1) Ježiš hľadá na zástup,
- 2) spolucíti s ním,
- 3) obracia sa naň.

Pracovný dokument (*Instrumentum laboris*) upozorňoval najmä na niektoré pramene pomýleného chápania manželstva a rodiny. Je to predovšetkým umelo rozširovaná „gender ideológia“, „teória rodu“, ktorá popiera význam biologického mužského a ženského rodu a rozlíšenia. Pohlavie, čiže „rod“ – gender – nemá vraj nič spoločného s fyzickým a psychickým usporiadaním osoby, ale je výsledkom sociálnych podmienok a potrieb. Preto považujú za celkom normálne, keď dvaja muži alebo dve ženy žijú spolu ako manželia a nárokuje si na všetky práva ozajstnej rodiny. Všetky biskupské konferencie sa vyslovili proti takým nárokom a proti zákonom, ktoré by ich prijali. Táto takzvaná „rodina“ neprináša ľudstvu nijakú službu, lebo neplodí deti.

Už koncom 1. týždňa prác na synode bol daný priestor pre tzv. „modi“, čiže boli prednášané pripomienky k pracovnému dokumentu zo strany hovorcov jednotlivých jazykových krúžkov. Práce v týchto skupinách boli ukončené v utorok 20. októbra, čo už bol 3. týždeň synodálnych prác.

Na plenárnych zasadnutiach synody sa zúčastňoval aj Svätý Otec František. Z jeho početných vystúpení počas synody aj pri iných príležitostiach sú známe napr. tieto postrehy: synoda je chráneným priestorom pre účinkovanie Ducha Svätého; synoda je čas intenzívnej práce delegátov a intenzívnej modlitby celej Cirkvi; rodinný duch je „ústavou“ Cirkvi; Arcibiskup Ján Babjak SJ sa vyjadril: „Iba čisté víno sviatostného manželstva chutí vynikajúco“. Arcibiskup Stanislav Zvolenský: „Dobré manželstvá sú postavené na primáte milosti, ... ktorý my v teológii formulujeme a oni ho realizujú.“

VÝSLEDKY SYNODY O RODINE

Na výsledky synodálnych prác sa možno v tomto čase pýtať iba s predbežnými očakávaniami. Čle-

novia synody zostavili záverečný dokument, ktorý vo forme odporúčaní odovzdali Svätému Otcovi a on podľa svojho uváženia vydá pápežský posynodálny dokument. Isté je zatiaľ to, že Svätý Otec sa rozhodol zverejniť tento dokument biskupov ako aj záznam s počtom hlasov k jednotlivým bodom.

Záverečný dokument má 3 časti: 1) Cirkev počúva rodinu, 2) Rodina v Božom pláne, 3) Poslanie rodiny. Každá časť má niekoľko kapitol. Celkový počet bodov je 94, hlasovalo 265 synodálnych otcov.

Svetová verejnosť sa v hlase rozličných žurnalistov a komunikačných nástrojov najviac sústredila na praktické otázky ako napr. dovoľenie sviatosti zmierenia a sv. prijímania rozvedeným a znovusobášeným katolíkom a iné. Synodálne posolstvo sa touto otázkou zaoberalo tak, že zdôrazňuje prijatie, a to na základe rozlišovania. Jestvuje mnoho foriem, ktorými sa títo ľudia môžu posväcovať a zdokonaľovať, aj keď nemôžu prijať sviatosť zmierenia a Eucharistiu. Synodálni otcovia zdôraznili krásu a hodnotu sviatostného manželstva a rodiny ako Božieho diela. Upriamili pozornosť na modlitbu v rodinách, na prípravu snúbencov na prijatie sviatosti manželstva a venovali sa aj otázkam vplyvu vojen a migrácie na rodiny. Všetci sa zhodli na tom, že príprava snúbencov na uzatvorenie sviatostného manželstva sa nutne musí zintenzívniť. V tomto smere jestvujú mnohé iniciatívy a pilotné projekty zamerané na prípravu ako aj na doprevádzanie manželov po sobáši. V budúcnosti bude potrebné sa nimi viac zaoberať a stanoviť podľa možností jednotný systém, ktorý bude zodpovedať aktuálnej situácii v našej krajine. Tieto výsledky, sú zatiaľ iba predbežné, smerodajné budú až tie pokyny, ktoré pápež František uvedie v očakávanej exhortácii, ktorú prisľúbil publikovať v blízkom čase. Synodálna tradícia predpokladá, že sa tak stane.

MONS. PROF. ANTON TYROL
GENERÁLNY VIKÁR

KONVERZIA K DÔVERE V RODINU

„Rodina, čo hovoríš o sebe, kým si?“ Otázka, ktorá sa vynorila v mysli i v srdci sv. Jána Pavla II. počas prvého celosvetového stretnutia rodín konajúceho sa v Ríme z príležitosti *Roka rodiny* v októbri roku 1994. Ako to sám Ján Pavol II. povedal, táto otázka mu napadla v nadväznosti s tou, ktorú na začiatku Druhého vatikánskeho koncilu adresoval istý kardinál na adresu samotnej Cirkvi: „Cirkev, čo hovoríš o sebe, kým si?“ Obe otázky sa dočkali svojich odpovedí a to v najdôležitejších koncilových dokumentoch, *Lumen gentium* a *Gaudium et spes*. Práve *Gaudium et spes* si tohto roku 7. decembra pripomenula 50. výročie od svojho schválenia v roku 1965. Identitou a zároveň poslaním Cirkvi, je byť *lumen gentium* – svetlom národov. A identitou i poslaním rodiny je byť uprostred Cirkvi a skrze ňu uprostred tohto sveta, *gaudium et spes* – radosťou a nádejou. „Rodina, ty si radosť a nádej!“, ukončil svoj príhovor v pamätný októbrový večer na Svätopeterskom námestí svätý pápež rodiny, Ján Pavol II.

Nie náhodou boli názvy týchto dvoch koncilových konštitúcií akoby červenou niťou, ktorá viedla aj Druhú synodu našej Spišskej diecézy ukončenú v roku 2011. Iste si milí čitatelia spomeniete na jej motto: „*Prijmíme Svetlo národov, prinášajme radosť a nádej.*“

Naplniť tieto slová a s nimi aj synodálne ustanovenia bude možné vtedy, ak sa Cirkev i rodina stanu jedna pre druhú, vzájomne prelínajúcim sa spoločenstvom života a lásky (porov. sv. Ján Pavol II. *Familiaris consortio*, čl. 17). Pre obe je charakteristický rozmer *communio*, *spoločenstva*, ktorý zažiarí vtedy, ak sa rodina stane cestou Cirkvi (porov. sv. Ján Pavol II. *List rodinám*, čl. 1). Tým objaví v Cirkvi svoju matku, ktorá do jej spoločenstva rodí Svetlo národov a teplo jeho vtelenej lásky. Na strane druhej, sa samotná Cirkev práve prostredníctvom rodiny učí, čo znamená byť matkou a v rodine takto objavuje svoju radosť a nádej.

Neodlučiteľný vzťah Cirkvi a rodiny znovu vyzdvihla a potvrdila aj v októbri ukončená Biskupská synoda o rodine v Ríme. V jej záverečnom dokumente môžeme čítať: „Cirkev je dobrom pre rodinu, rodina je dobrom pre Cirkev“ (čl. 52).

Ako uvádzať do života tieto hlboké myšlienky, aby nezostali len peknými ideami, či nebudaj prázdny

frázami kdesi na papieri, ale aby sa premietli do konkrétneho života farností našej diecézy? Veď farnosť je rodinou rodín a v nej prežívajú každodennú realitu manželského a rodinného života naši veriaci.

Musíme povedať, že spôsobov je veľa: počnúc formáciou bohoslovcov, pokračujúc formáciou kňazov, rehoľníkov, laikov, predovšetkým však manželov, bez ktorých pastoračná starostlivosť o rodiny je nemysliteľná, končiac pri rozličných druhoch pastoračných aktivít na podporu manželského a rodinného života.

Položme si však ešte hlbšiu otázku: Máme dôveru v silu rodiny? Veríme, že postaviť rodinu do centra pastorácie, a teda aj do centra formácie a štúdia, má zmysel a že samotná rodina, ako to povedal emeritný pápež Benedikt XVI., je sama osebe evanjeliom pre súčasný, zvlášť odkresťančený svet? Veríme, že práve rodina je tým hlavným subjektom a protagonistom novej evanjelizácie?

Sv. Ján Pavol II. si do svojho súkromného diára raz zapísal vážne slová: „Chýbajúca dôvera v rodinu je prvou príčinou krízy samotnej rodiny“. Ak sa pozrieme okolo seba, musíme žiaľ skonštatovať, že s touto chýbajúcou dôverou sa dnes stretáme na každom kroku: mnohí mladí, sa boja vstúpiť do manželstva a k inštitúcii manželstva nemajú žiadnu dôveru; je veľa manželských párov, ktoré stratili dôveru v ich vlastné manželstvo a už neveria, že ono sa môže pre nich stať cestou k vzájomnému šťastiu, radosť a k plnosti života; sú tú politici, ktorí nedôverujú v silu rodiny schopnej pretvárať spoločnosť a vymaniť ju spod krízy antropologickej, morálnej i tej finančnej; máme kňazov, ktorých „chýbajúca dôvera v rodinu je jednou zo základných príčin krízy pastorácie rodín“, ako to povedala prof. Ludmila Grygielová, osobná spolupracovníčka sv. Jána Pavla II. a jedna z prvých profesorov Pápežského inštitútu pre štúdium manželstva a rodiny v Ríme, ktorú spolu s jej manželom Stanislavom do Ríma z Krakova pozval samotný Ján Pavol II.. Tým najpodstatnejším čo je potrebné urobiť, nie sú ani tak rozličné aktivity v prospech rodín, i keď aj tie sú dôležité a cenné. Tým najpodstatnejším však je **vnútorné znovunadobudnutie dôvery v manželstvo a rodinu**. Ide teda o pastoračnú konverziu, zme-

nu mentality, *metanoiu*, ktorá nás má všetkých do viesť k vnútornému presvedčeniu postaviť manželstvo a rodinu, do centra celej pastoračnej starostlivosti, podobne ako stojí v centre koncilového dokumentu *Gaudium et spes* (porov. čl. 47-52).

K tomuto kroku neraz pozýval sv. Ján Pavol II. svojich kňazov. Príznačné sú jeho slová, ktorými sa na ich obrátil v roku 2004: „Nebojte sa stratiť svoj život pre rodiny, obetovať im váš čas, vaše sily a duchovné talenty, ktoré vám dal Pán. Viac než pastiermi a učiteľmi, buďte pre nich starostlivými a spoľahlivými priateľmi. Sprevádzajte a podprite ich svojimi modlitbami, ponúknite im s pravdou a láskou, bez výhrad alebo svojvoľných interpretácií, evanjelium manželstva a rodiny. Buďte im duchovne blízkymi v ich skúškach, ktoré im život častokrát pripraví, pomôžte im pochopiť, že Cirkev je vždy pre nich viac matkou ako učiteľkou. A ešte, vychovávajte mladých, aby pochopili a ocenili skutočný zmysel lásky a tým im pomôžte pripraviť sa na založenie autentických kresťanských rodín.“

Pastoračná starostlivosť o rodiny a vnútorná pastoračná konverzia, sa však netýka len biskupov, kňazov a rehoľníkov, ale aj samotných laikov, **predovšetkým však manželov**. Prečo? Sviatosť manželstva, podobne ako aj sviatosť kňazstva, sú totiž sviatosťami určenými pre službu spoločenstva a svojou povahou sú zamerané na spásu iných. Preto manželia, posilnení a akoby posvätení osobitnou sviatosťou (porov. GS, čl. 48), sú povolání prostredníctvom služby iným plniť konkrétne poslanie v Cirkvi a vo svete a tak dosahovať osobnú spásu (porov. KKC, čl. 1534-1535). „V Cirkvi a v spoločnosti, **toto je hodina rodiny**. Rodina je povolání k úlohe byť prvou v diele novej evanjelizácie.“, povedal sv. Ján Pavol II., na prvom celosvetovom stretnutí rodín v Ríme a vyzval všetkých manželov a rodiny slovami: „Drahí manželia, ... nech je vaše svedectvo neustálym svedectvom o ochote prijať, venovať sa a byť veľkodušní. Uchráňte, pomôžte a podporte život každej osoby, osobitne tej, ktorá je slabá, chorá a hendikepovaná; svedčíte a zasievajte plným priehŕstím lásky k životu. Buďte tvorcami kultúry života a civilizácie lásky... Rodina, čo hovorí o sebe, kým si? «Ja som *gaudium et spes* – radosť a nádej!».“

Aj v našej diecéze chceme konkrétnym spôsobom šíriť túto radostnú zvesť o manželstve a rodine a z nej urobiť spoločenstvo radosti a nádeje. Aké sú teda perspektívy pastorácie rodín do budúcnos-

ti? Jednou z podstatných výziev ukončenej synody v Ríme bolo znovuoobjavenie krásy manželstva a rodiny a skvalitnenie i prehĺbenie prípravy snúbencov na sviatosť manželstva. V spolupráci s Diecéznym katechetickým úradom sme sa preto rozhodli túto výzvu začať realizovať aj v niektorých dekanátoch diecézy. V Spišskonovoveskom, Popradskom a Kežmarskom dekanáte vznikli na jeseň nové lektorské tímy z manželských párov, ktoré sa budú v spolupráci s kňazmi dekanátu podieľať na príprave snúbencov. Okrem týchto dekanátov bude príprava prebiehať aj na Liptove a Orave. Kurzy prípravy, ktoré pripravila a schválila Rada pre rodinu pri KBS, sa budú viesť víkendovou formou. Bližšie informácie o kurzoch, aj s možnými termínmi nájdete tu: <http://www.domanzelstva.sk/spisska-dieceza>.

Do budúcnosti plánujeme ponuku kurzov rozšíriť aj na ďalšie dekanáty diecézy a preto bude potrebné nájsť vhodné a ochotné manželské páry, ktoré by sa ponúkli do tejto služby snúbencom. Ďalším dôležitým krokom je permanentná duchovná, intelektuálna a pastoračná formácia týchto manželských lektorských párov s cieľom zapojenia ich aj do ďalšieho pastoračného života farností, pretože život rodín sa zakúša uprostred farnosti, ktorá nie je ničím iným než rodinou rodín.

Okrem toho sa plánuje v niektorých mestách diecézy pokračovať v cykle katechéz „*Stvorenie pre lásku*“ venujúci sa témam teológie tela sv. Jána Pavla II. Všetky informácie o pastoračnom dianí v oblasti manželstva a rodiny nájdete na <http://nova.dkuspis.sk/10-Manzelstvo-a-rodina/1-Aktuality>

Synoda o rodine v Ríme i druhá synoda našej diecézy ukazujú, že všetci spoločne, teda synodálne – biskupi, kňazi, rehoľníci i manželia so svojimi rodinami – **sme pozvaní k vnútornej konverzii, ktorá vedie k dôvere v rodinu** a pomáha v nej objaviť prvého protagonistu novej evanjelizácie. Je to dôvera, ktorú mal a stále má Boh sám, ktorý stvoril manželstvo a rodinu a prišiel do tohto sveta práve po tejto ceste. Preto zdrojom tejto konverzie nemôže byť ani inštitúcia či úrad, ani rôzne pastoračné plány a aktivity, ale jedine Boh, Duch Svätý, láska Ženicha k svojej Neveste, ktorú si necháme naliať do nových mechoch našich srdiec utkaných Otcovým milosrdenstvom v tomto mimoriadnom Svätom roku milosrdenstva.

THLIC. RÓBERT NEUPAUER
KŇAZ POVERENÝ PASTORÁCIOU RODÍN

EVANGELII GAUDIUM

V. KAPITOLA:

EVANJELIZÁTORI S DUCHOM (KOMENTÁR)

Cielom poslednej kapitoly exhortácie *Evangelii gaudium* je priblížiť niektoré aspekty novej evanjelizácie. Jej základnou charakteristikou je duchovný zápal a nadšenie z krásy evanjelia. „*Evanjelizátori s Duchom*“ sú podľa pápeža Františka *takí hlásatelia evanjelia, ktorí sa bez strachu otvárajú pôsobeniu Ducha Svätého* (b. 259). Keď sa povie, že niečo má „ducha“, obyčajne sa tým myslí nejaká vnútorná pohnútka, ktorá dáva impulz, motivuje a robí zmysluplnou danú činnosť. A naopak, keď sa konštatuje, že niečo je „bezduché“, je zrejme, že ide len o *ťaživú povinnosť*, ktorá sa musí pretrpieť a nie je v súlade s našimi záujmami a túžbami, teda odlišná od tej, ku ktorej sa pristupuje s nadšením a presvedčením. *Evanjelizácia s duchom je evanjelizáciou s Duchom Svätým, pretože on je dušou evanjelizujúcej Cirkvi* (b. 261). Duch Svätý dáva silu a odvahu ohlasovať evanjelium vždy a všade, a to nielen slovami ale životom premeneným Božou prítomnosťou. Ak v srdci hlásateľa totiž nehorí plameň Ducha, každá iná motivácia sa časom ukáže ako nedostatočná.

Svätý Otec upozorňuje na dve dôležité skutočnosti, na ktoré sa pri evanjelizácii s duchom nemá nikdy zabudnúť: Je to „*modlitba a služba*“, ktoré sú nevyhnutným predpokladom účinného ohlasovania. *Bez dlhších chvíľ adorácie, modlitbového stretnutia so Slovom a úprimného dialógu s Pánom naše úlohy ľahko stratia svoj význam; zoslabneme pod vplyvom únavy alebo ťažkostí a náš zápal vyhasne* (b. 262). Evanjelizácia sa okrem modlitby nezaobíde ani bez au-

tentickej služby. Preto *treba odmietnuť každé pokušenie individualistickej spirituality*, ktorá sa oddeľuje od *požiadavky lásky* a je v rozpore s *logikou vtelenia* (b. 262). Existuje totiž nebezpečenstvo falošnej duchovnosti, pri ktorej chvíle modlitby môžu byť iba zámienkou vyhnúť sa službe. Kto by sa chcel rozplývať len v mystike, nemal by zabúdať, že je tu ešte blízky, ktorý potrebuje pomoc. Tým sa naša služba stáva konkrétnym prejavom duchovnej lásky k Bohu.

Pri pastoračných neúspechoch alebo pri stretnutí s odmietaním a nepochopením zo strany ľudí niekedy zvykneme konštatovať, že *dnes je všetko ťažšie* (b. 263) ako tomu bolo kedysi. Pápež František však pripomína, že *ani kontext Rímskej ríše nebol naklonený ohlasovaniu evanjelia, boju za spravodlivosť či obranu ľudskej dôstojnosti* (b. 263). V každom okamihu dejín je prítomná ľudská slabosť a každá doba má svoje ťažkosti, ale zároveň aj príležitosti pre ohlasovanie a šírenie viery. *A tak nehovorme, že dnes je to ťažšie; je to iné. Učme sa radšej od svätých, ktorí nás predišli a ktorí čelili ťažkostiam svojej doby* (b. 263). Pretože vyhovárať sa na súčasný svet nie je postojom Pánovho učeníka. K tomu, aby sme sa nebáli nepriaznivých podmienok a mali v sebe odvahu a zápal, potrebujeme obnovu motivácie ohlasovať a nanovo objaviť krásu Ježišovej lásky, s ktorou prekonáme všetky ťažkosti.

Ale aká je to láska - pýta sa Svätý Otec - ktorá necíti potrebu hovoriť o milovanej osobe, predstavovať ju a zoznamovať s ňou druhých? Ak necítíme intenzívnu

túžbu o tejto láske komunikovať, treba sa nám zastaviť v modlitbe a požiadať Pána, aby nás znova nadchol (b. 264). Často však je naše srdce studené a vzťah s Kristom vlačný a povrchný. Opravdivá skúsenosť, že nás Kristus bezpodmienečne miluje, nás musí pobádať, aby sme si túto lásku nenechávali iba pre seba. Ak si zamilujeme chvíle pred krížom alebo Oltárnou sviatosťou objavíme jeho krásu, ktorá nás bude prekvapovať a nadchýňať. Celý Ježišov život, jeho slová a gestá, jeho úplne sebadarovanie sa vyvoláva silnú odozvu v srdci človeka. *Evanjelium zodpovedá najhlbším ľudským potrebám; veď všetci sme boli stvorení na to, čo nám evanjelium predkladá: na priateľstvo s Ježišom a na bratskú lásku* (b. 265). Ak dokážeme priateľským spôsobom vyjadriť obsah evanjelia, naše ohlasovanie určite bude prijaté a odpovie na najhlbšie otázky ľudského srdca. Ľudia dnešnej doby aj keď síce nepriamo chcú počuť pravdu o Bohu, o človeku, o ceste k oslobodeniu od hriechu a smrti (b. 265). Náš najvnútornejší strach a smútok možno vyliečiť len nekonečnou láskou, ktorú nám ponúka Kristus. Práve v tom spočíva sila a výnimočnosť kresťanstva. *Máme k dispozícii poklad života a lásky, ktorý nemôže sklamať, posolstvo, ktoré nemanipuluje ani nezavádza* (b. 265). Je to pravda, ktorá nepodlieha móde a ktorá je schopná preniknúť najväčšiu hĺbku ľudského bytia. Je to jediná odpoveď, ktorá dokáže uspokojiť ľudské srdce a ktorú tento svet dať nemôže.

Je preto veľký rozdiel medzi životom toho kto pozná Krista a tým kto ho ešte nestretol: *Nie je to isté kráčať s ním a tápať v neistote; nie je to isté môcť ho počúvať a nepoznať jeho slovo; nie je to isté kontemplovať ho, adorovať, spočívaj v ňom a nemôcť to všetko robiť* (b. 266). Život s Ježišom je omnoho plnší, lebo len s ním môžeme nájsť pravý zmysel života. Iba on nás učí ako opravdivo žiť a ako zomierať. To je vlastne dôvod prečo evanjelizovať druhých. Zjednotení s Kristom *hľadáme to, čo on hľadá a milujeme to, čo on miluje* (b. 267). V konečnom dôsledku to, o čo sa usilujeme, je Otcova sláva. A teda všetko, čo konáme by malo byť na chválu a slávu jeho milosti. To je najväčší a posledný zmysel celej evanjelizačnej činnosti. Musíme si preto neustále očisťovať motivácie nášho konania a nikdy nezabúdať, že *evanjelizujeme na väčšiu slávu Otca, ktorý nás miluje* (b. 267).

Aby sme mohli byť skutočnými hlásateľmi, musíme milovať ľudí, ku ktorým sme poslaní a zároveň sa cítiť ich súčasťou. Iba vtedy môžeme *prežívať*

duchovnú radosť z toho, že zostávame nablízku životu ľudí (b. 268). Práve blízkosť a úprimné vzťahy s ľuďmi sú prameňom veľkej radosti. Ježiš je nám príkladom ako vedel s láskou pozeráť na každého človeka. Kristus vnímal potreby a problémy ľudí a prežíval ich spolu s nimi. Preto osobné vzťahy s ľuďmi nikdy nemáme považovať len za *povinnosť, alebo záťaž, ktorá nás vyčerpáva, ale za osobné rozhodnutie, ktoré nás naplňuje radosťou a dáva nám vlastnú identitu* (b. 269).

V tejto súvislosti pápež František upozorňuje na *pokúšenie byť kresťanmi, ktorí si držia opatrný odstup od Ježišových rán* (b. 270). Ježiš však chce, aby sme dotýkali ľudskej biedy v telách trpiacich bratov a sestier. Sme pozvaní vstúpiť do kontaktu s *konkrétnou existenciou druhých a spoznať silu nežnosti* (b. 270). Až potom zakúsime skutočnú radosť a *intenzívnu skúsenosť toho, že sme ľudom, že patríme k ľudu* (b. 270).

Čo sa týka vzťahu so svetom, ako kresťania sme pozvaní *obhájiť našu nádej, ale nie však ako nepriatelja, ktorí ukazujú prstom a odsudzujú* (b. 271). Sv. Peter nás jasne upozorňuje: *Robte to skromne, s bázňou a s dobrým svedomím* (porov. 1Pt 3, 16). Máme teda ku každému pristupovať s pokorou, úctou a bez pocitu nadradenosti. *Kristus z nás nechce mať princov, ktorí sa na druhých pozerajú s pohrdaním* (b. 271), ale ľudí, ktorí vedia chápať a majú zmysel pre ľudskú slabosť a nedokonalosť.

Skutočná láska k človeku je duchovnou silou, ktorá umožňuje plnosť stretnutia s Bohom. Svätý Otec pripomína slová svojho predchodcu Benedikta XVI., ktorý v encyklike *Deus caritas est* napísal: *zatvárať oči pred blížnym nás robí slepými aj voči Bohu*. Vždy keď sa v láske stretávame s ľudskou bytosťou, *stávame sa schopnými objaviť o Bohu niečo nové* (b. 272). V každom stretnutí s človekom získavame svetlo pre poznanie Boha. A láska je tým jediným svetlom, ktoré prežaruje temnoty zla a dáva nám odvalu pokračovať v sebadarovaní sa druhým. *Ak utekáme pred druhými, ak sa schovávame a odmietame spolu s nimi žiť, podľa pápeža Františka ide o pomalú samovraždu* (b. 272). Služba človeku nie je len príveskom alebo doplnkom, ale je to podstatná súčasť procesu ohlasovania. Ľudia hneď vycítia, či to niekto robí celou svojou bytosťou, alebo evanjelizáciu vníma ako nepríjemnú povinnosť v rámci svojho pracovného času.

Aby sme sa dokázali nezištne darovať a prežívať náš život s ľuďmi, potrebujeme *spoznať, že každý člo-*

vek je hodný našej pozornosti (b. 274). Nie pre svoj telesný zjav a svoje schopnosti, ani nie kvôli výhodám, ktoré nám môže poskytnúť, ale preto, *že je Božím dielom, jeho stvorením* (b. 274). Každá ľudská bytosť je Bohom chcená a vyvolená a je predmetom jeho nekonečnej lásky. Ježiš Kristus vylial svoju krv na kríži za každého a preto odhliadnuc od vonkajšieho zdania *každý človek je nesmierne posvätný a zaslúži si našu lásku a pozornosť* (b. 274). Ak dokážeme pomôcť aspoň jednému človeku, aby lepšie žil, či už po duchovnej alebo materiálnej stránke, náš život dostane novú dimenziu a objavíme skutočnú radosť.

Avšak vždy sa nájdú aj takí čo uvažujú takto: *Prečo by som sa mal vzdať svojho pohodlia a svojich pôžitkov, keď nevidím nijaký podstatný výsledok?* (b. 275). S takouto mentalitou len veľmi ťažko niekoho oslovíme a presvedčíme o kráse života s Bohom. Ide o výhovorku, ako si ospravedlniť svoju nečinnosť a lenivosť. Je to „sebaďestrukčný postoj“, ktorý vedie k smútku a egoistickému prázdnu (b. 275). Keď sme v pokušení myslieť si, že sa nedá nič robiť, pripomeňme si skutočnosť, *že Ježiš Kristus zvíťazil nad hriechom i smrťou a oplýva mocou* (b. 275). Ak by tomu tak nebolo, nemalo by naše ohlasovanie zmysel. Tak ako prvým učeníkom keď sa vybrali ohlasovať Pán pomáhal a ich slová potvrdzoval znameniami, podobne je tomu aj dnes. Sme pozvaní nanovo objaviť jeho silu a zázračnú moc. *Vzkriesený a oslávený Kristus je najhlbším prameňom našej nádeje a jeho pomoc nám určite nebude chýbať pri uskutočňovaní misie, ktorú nám zveril* (b. 275). Ježišovo vzkriesenie nie je vecou minulosti, ale obsahuje životnú silu, ktorá je schopná premeniť svet. Aj keď sme dnes svedkami rôznych foriem nespravodlivosti, predsa aj uprostred zla a temnoty začína klíčiť niečo nové, čo neskôr prinesie ovocie. *Bude ešte veľa zlých vecí, avšak dobro sa vždy vráti, znovu vzklíči a rozšíri sa. Každý deň sa vo svete nanovo rodí krása, vzkriesená a premenená skrze drámy dejín* (b. 276). To je sila vzkriesenia a hlásateľ evanjelia by mal byť jej nástrojom.

A predsa z vlastnej skúsenosti vieme, že to nie je jednoduché. Niektoré úlohy a činnosti nám neposkytnú také uspokojenie, aké sme očakávali. *Ovocia je málo a zmeny sú pomalé; človek má pokušenie podlahnúť únave* (b. 277). Viera nám však nedovolí pochybovať. Veriť v Krista znamená veriť, *že nás naozaj miluje, že je živý, že je schopný zázračne zasiahnuť, že nás neopúšťa, že zlo premieňa na dobro prostrední-*

ctvom svojej moci a nekonečnej tvorivosti (b. 278). Aj keď to niekedy necítíme, On stále kráča dejinami spolu s tými, čo mu veria a milujú ho. Božie kráľovstvo je už vo svete prítomné a rozvíja sa rozličnými spôsobmi, ale je často neviditeľné a nedá sa vyjadriť číslami. Napriek tomu máme istotu, že každá námaha, každý dobrý skutok prinesie svoje ovocie. *Duch Svätý pôsobí ako sám chce, kedy chce a kde chce; my sa darujeme s odovzdanosťou, ale bez toho, aby sme si nárokovali vidieť jasné výsledky* (b. 279). Na udržiavanie živého misionárskeho zápalu je potrebné naučiť sa dôverovať Duchu Svätému. *Niet však väčšej slobody, než je tá, keď sa dáme viesť Duchom* (b. 280). On najlepšie vie, čo sa v danej dobe a danom okamihu od nás vyžaduje. Keď mu dovolíme, aby nás osvecoval a viedol kam on chce, vtedy sa stávame naozaj duchovne plodnými.

S Duchom Svätým uprostred ľudu je vždy prítomná aj Ježišova Matka. Záver kapitoly preto Pápež František venuje Márii - *Matke evanjelizácie*. V najťažších chvíľach utrpenia na kríži Kristus pri svojich nohách cíti utešujúcu prítomnosť svojej matky. V najdôležitejšej hodine vykúpenia nás Kristus odovzdáva Márii. *Privádza nás k nej, pretože nechce, aby sme kráčali bez matky. Pánovi sa nepáči, aby jeho Cirkvi chýbala ikona ženskosti* (b. 285). Máriine srdce prenikol meč bolesti, preto chápe a vie, čo znamená trpieť. Ako skutočná Matka je nám stále nablízku, kráča s nami, neprestajne šíri blízkosť Božej lásky a otvára nám srdcia pre vieru. *Je vždy pozornou priateľkou, ktorá sa stará, aby v našom živote nechýbalo víno* (b. 286). Panna Mária je hviezdou novej evanjelizácie, lebo vždy keď sa na ňu pozrieme, dokážeme sa stále nanovo inšpirovať silou jej lásky a nežnosti. V nej vidíme, *že pokora a nežnosť nie sú čnosťami slabých, ale silných, ktorí nepotrebujú zle zaobchádzať s druhými, aby sa cítili dôležití* (b. 288). Mária je pokorná a modliaca žena, ktorá vychádza z pohodlia svojho domu, aby sa *ponáhľala* (Lk 1, 39) pomáhať druhým. Táto dynamika *kráčania v ústrety druhým robí z nej cirkevný vzor evanjelizácie* (b. 288).

THDR. FRANTIŠEK KNAPÍK

SS. THDR. H. C. JURAJ ČÁSKA

(1874 – 1891)

Juraj Čáska (Császka, Császtka) sa narodil 4. decembra 1826 v Nitrianskej Strede. Jeho otec Částka bol murárskym majstrom. Jeho slovenské vlastenectvo sa prejavovalo finančnou podporou slovenskej tlače. Z matkinej strany bol bratrancom svojho predchodcu Jozefa Samašu (Samassa), ktorý bol spišským biskupom v rokoch 1871-1873.

Bol vychovávaný v slovenskom duchu a za jeho maďarčinu poznačenú slovenčinou ho nazývali Cicero v slovenskom vydaní. Študoval na gymnáziu v Nitre, Tate, Ostrihome. V roku 1842 vstúpil do seminára v Ostrihome. Filozofiu študoval v Bratislave na Emericane a v rokoch 1844 až 1846 na arcibiskupskom lýceu v Trnave. Na Pazmáneu vo Viedni študoval v rokoch 1846 až 1850.

Za kňaza bol vysvätený 24. septembra 1850. Po vysviacke pôsobil ako profesor filozofie a matematiky na arcibiskupskom gymnáziu v Trnave a ako prefekt arcibiskupského konviktu. V roku 1853 sa

stal notárom a archivárom. O tri roky neskôr pôsobil ako tajomník arcibiskupského vikariátu v Trnave. V Trnave pôsobil aj ako obhajca manželského zväzku v diecéznom tribunáli. Počas trnavského pôsobenia spolupracoval so slovenským katolíckym duchovenstvom. Roku 1862 bol menovaný za pápežského komorníka a v roku 1864 sa stal riaditeľom arcibiskupskej kancelárie v Ostrihome. Za kanonika metropolitnej Ostrihomskej kapituly bol vymenovaný 29. septembra 1870. Cisár František I. vymenoval Juraja Čásku dňa 27. februára 1874 za spišského biskupa, čo potvrdil pápež Pius IX. menovacím dekrétom 15. júna 1874. Biskupskú vysviacku prijal od kardinála Jána Šimora (Simora) 19. júla 1874 v Bazilike sv. Štefana v Ostrihome. Zaujatie úradu spišského biskupa sa uskutočnilo 2. septembra 1874. Ako spišský biskup pôsobil sedemnást rokov. Jeho heslo bolo: *Crucis amore*. Vyjadroval ním svoj vrúcny vzťah ku krížu. Bol členom Pápežského rytierskeho rádu Strážcov Svätého hrobu v Jeruzaleme. Roku 1875 získal veľkríž tohto rádu. Svoju veľkú úctu ku krížu znázorňuje aj na maľbách v Katedrále sv. Martina v Spišskom Podhradí, ktorú dal regotizovať.

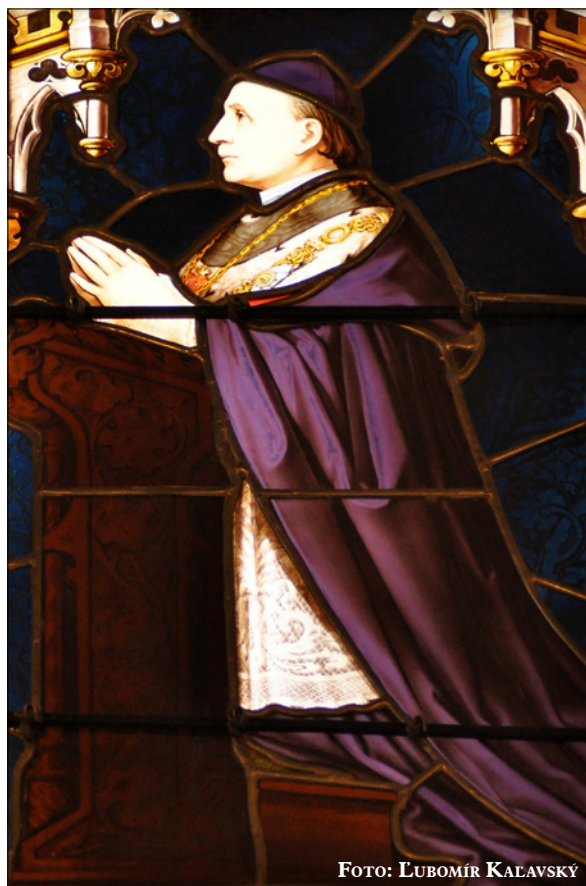
Najväčšiu pozornosť venoval biskup Čáska disciplíne kléru a semináru. Na žiadosť rektora seminára Pavla Richnavského biskup bohoslovcom zmenil v roku 1876 čierne sutany na tmavomodré s čiernym cingulom. Na žiadosť uhorského ministra kultu Augustína Treforta do tretieho ročníka seminára zaviedol predmet zdravovedu. Zvýšil počet hodín filozofie z dvoch na päť hodín týždenne, aby tým vyhovel požiadavkám pápeža Leva XIII. Aj keď sa biskup Čáska často vykresľoval ako silný maďarizátor, určite to neplatilo v seminárskej výchove. Rozhovory medzi bohoslovcami sa viedli dva dni po slovensky, dva dni po maďarsky a dva po nemecky. Roku 1889 založil v seminári školu na cibrenie kazateľského rečníctva. Zaviedol aj trojdňové duchovné cvičenia pred kňazskou vysviackou. Vo veľkej miere dbal

na dodržiavanie nosenia kňazského oblečenia. Na zvýšenie duchovnej úrovne kňazov dbal aby každoročne absolvovali duchovné cvičenia.

Farnosť Spišské Podhradie v roku 1874 oddelil od spišského veľprepošta, ktorý mal príjmy z tejto farnosti a pre lepšiu pastoračiu urobil podhradského farára nezávislým na Spišskej kapitule. Biskup Čáska vo veľkom napomáhal rozvoju školstva a Učiteľského ústavu na Spišskej Kapitule. V roku 1879 aktívne prispel k oslave 60-ročného jubilea tohto najstaršieho učiteľského ústavu v Uhorsku. Za tieto roky vychoval 500 učiteľov a organistov. Na podnet Dr. Pavla Richnavského nariadil, aby sa zriadil IV. ročník Učiteľského ústavu. Učebná osnova mala ešte dve hodiny slovenčiny v I. a II. ročníku. To je ďalší dôvod, na základe ktorého biskupa Čásku nemožno považovať za silného maďarizátora. Za jeho pôsobenia ako spišského biskupa sa usadili rehoľné sestry satmárky v Spišských Vlachoch, Levoči, Tvrdošíne a Ružomberku, kde viedli dievčenské školy.

Roku 1879 sa maďarčina stala na všetkých školách vyučovacím predmetom, tam kde sa to dalo tak bola aj vyučovacím jazykom. Biskup Čáska nemal dostatok sily postaviť sa proti inštrukcii ministra Augustína Treforda, ktorý razantne zakázal používanie slovenských učebníc v ľudových školách, čo vyvolalo v slovenskom katolíckom prostredí odpor. Aj napriek zákazu biskup Čáska v obežníkoch spišského biskupstva odporúčal viacero slovenských kníh. V Spišskom Podhradí založil roku 1887 biskupskú tlačiareň. Prispieval na vydávanie regionálnych nemeckých novín *Zipser Bote* a založil týždenník *Szepesi Lapok*.

Spišský biskup Juraj Čáska mal mimoriadne živý záujem o históriu. Význame sa podieľal na rozmachu spišskej katolíckej cirkevnej historiografie. Publikácie diel sám výrazne podporoval. Výnimočný prínos biskupa Čásku pre spišské dejiny bolo publikovanie diela *Supplementum analectorum terrae Scepusiensis*, ktorého autorom je farár Michal Schmauk, ktoré predstavuje zbierku 332 spišských listín z obdobia rokov 1094 až 1595. Biskup Čáska bol veľkým milovníkom Spišskej Kapituly. Na vlastné náklady vo výške 60 000 florénov uskutočnil v rokoch 1879 až 1889 rozsiahle reštaurovanie Katedrály sv. Martina do dnešnej podoby v prísne puristickom neogotickom duchu. Podporil zreštaurovanie nástennej maľby Korunovacie Karola Róberta z Anjou, na ktorej

sa podieľal šopronský reštaurátor František Storno. Biskup Čáska dal zhotoviť vitráže vo svätyni katedrály, na ktorých Albert Jene z Innsbrucku v roku 1880 farebne znázornil výjavy zo života diecézneho patróna sv. Martina a biskupovho patróna sv. Juraja spolu aj s podobizňou biskupa a jeho venovaním: *Suscipe Domine opus gloriae tuae dictatum a seruo tuo Georgio Császka Episcopo Scepusiensi*. Pri príležitosti konsekrácie regotizovaného hlavného oltára sv. Martina dňa 3. októbra 1890 dal vložiť šesť relikviárov a to sv. Justína, sv. Teodory, sv. Modestia, sv. Jucundiana, sv. Gaudiozy a sv. Viktora. Biskup Čáska sa vo veľkej miere pričínal o výstavbu nových kostolov v Spišskej diecéze, a to v Dolnom Smokovci (1890), Starom Smokovci (1888), Likavke (1888) a Sedliackej Dubovej. Biskup Čáska bol veľkým mecenom vied a umení. Zhromaždil vzácnu zbierku umeleckých predmetov a inkunábulov. Časť týchto zhromaždených umeleckých diel zo Spiša si biskup Čáska vzal do jeho nového pôsobiska v Kaloči. Dnes sú súčasťou Kaločského arcibiskupského múzea. Biskup Čáska bol nositeľom významných cirkevných a štátnych vyznamenaní a hodností. Roku 1879 sa stal domácim prelátom Jeho Svätosti a pápežským asistentom a rímskym šľachticom. Od 20.

decembra 1881 sa stal skutočným tajným radcom. Dňa 27. októbra 1891 ho cisár menoval a 17. decembra toho istého roku ho pápež potvrdil za arcibiskupa v Kaloči. V roku 1875 získal veľkríž Pápežského rytierskeho rádu Božieho hrobu.

V politike odvážne zastával cirkevné záujmy. Roku 1883 sa razantne postavil proti miešaným manželstvám medzi kresťanmi a židmi a spolu s biskupmi Haynaldom, Schlauchom a Samašom sa pričínili o to, že zákon o miešaných manželstvách bol 11. decembra 1883 hornou komorou uhorského parlamentu zamietnutý. Biskup Čáska organizoval aj viacero pútí mladých do Ríma. Bol mimoriadne zbožný a vo svojich diecézach sa usiloval o prehĺbenie náboženského života.

Biskup Čáska predstavuje jedného z najaktívnejších spišských biskupov, ktorí sa zasadili o zvýšenie kultúrneho, vedeckého a náboženského života v diecéze. Jeho prínos pre Katedrálu sv. Martina v Spišskej Kapitule je dôležitý aj napriek jeho tvrdému presadzovaniu neogotického purizmu v reštaurovaných budovách. Čo mu v tejto oblasti možno vytknúť, je to, že viacero vzácných umeleckých pamiatok si vzal so sebou do Kaloče. Svoj odkaz v oblasti historickej vedy zanechal prostredníctvom podpory Spišského dejepisného spolku a vytvorením spišskej cirkevnej historiografickej školy, na čele ktorej bol Jozef Hradský a Martin Pirhalla. Pre slovenský národný a náboženský život aj napriek jeho maďarofilným tendenciám, ktorým napokon prepadol, ostáva jeho mimoriadna zásluha v tom, že v Učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule sa podarilo udržať vyučovanie slovenčiny, ktoré zaručovalo zachovanie slovenčiny aj v ľudových školách.

Počas slávania Veľkého Piatku 1. apríla 1904 biskupa Čásku postihla mŕtvica, z ktorej sa pre svoj vysoký vek už viac nepozbieral. Spišský biskup Juraj Čáska poslednýkrát vydýchol a svoju dušu odovzdal Bohu dňa 11. augusta 1904 v Budapešti, vo veku nedožitých 78 rokov.

Erb biskupa Juraja Čásku: V modrom poli strieborný kríž vsadený do trňovej koruny prirodzenej hnedej farby. Štít prevýšený gréckym krížom na predĺženej rukoväti. Všetko prevýšené biskupským klobúkom. Jeho heslom bolo: *Crucis amore – Láskou ku krížu*.

MGR. JANA VOŠKOVÁ

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

Použitá literatúra: Zubko, Peter: *Spišskí biskupi*, Košice 2008; Hromjak, L.: *Spišský biskup Juraj Čáska a jeho prínos pre diecézu*. In: Dluhoš, František – Hromjak, Lubomír – Pekarčík, Lubomír. *Spišská diecéza a jej biskupi*. Ružomberok: Verbum, 2012, s. 55-77.

KAUZA BLAHOREČENIA BOŽIEHO SLUHU BISKUPA JÁNA VOJTAŠŠÁKA

V tomto roku sme si pripomenuli 50 rokov od smrti otca biskupa Jána Vojtaššáka, Božieho sluhu, ktorého proces blahorečenia prebieha už 19 rokov. Keď hovoríme o procese blahorečenia, rozlišujeme v ňom 2 fázy: **diecéznu a rímsku**. Diecézna fáza sa v našej Spišskej diecéze rozbehla 12. 12. 1996 a bola ukončená 31. 10. 2001 záverečným, slávnostným zasadnutím diecézneho tribunálu. Na žiadosť Kongregácie pre kauzy svätých v roku 2002 v našej diecéze prebiehala aj doplňujúca diecézna fáza procesu blahorečenia, pretože Kongregácia zistila niektoré zásadné nedostatky v kauze. Pre málo skúseností, neboli totiž, zachované a dodržané všetky normy stanovené pre diecéznu fázu procesu blahorečenia. Spomínaná doplňujúca diecézna fáza bola ukončená 11. novembra 2002. A od vtedy pokračuje Kauza blahorečenia Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka na úrovni Kongregácie.

Každý Boží sluha, ktorého proces blahorečenia sa už rozbehol, by sa mal vyznačovať **niečím charakteristickým**, čo nás na ňom oslovuje a prečo chceme, aby bol povýšený na oltár. V procese blahorečenia nie je dôležité, čo všetko kandidát na blahorečenie urobil, ale štartovným bodom - **východiskom je jeho otvorenosť a láska voči Bohu**. U otca biskupa Jána žiari príklad jeho života viery, príklad jeho vernosti a oddanosti pravde a Sv. Otcovi, fascinoval a dodnes oslovuje mnohých ľudí. Obdivujeme nezlomnosť jeho ducha, ktorý aj napriek príko-riam prežitým vo väzení a napriek nútenému pobytu v Senohrabochoch, ďaleko od svojej milovanej diecézy, myslí na svojich kňazov, vyzýva ich k jednote a k svornosti, zaoberá sa otázkou nového usporiadania diecéz, ale aj otázkou aplikovania reforiem Druhého vatikánskeho koncilu v miestnej cirkvi a tiež postavením laikov v Cirkvi. Napriek svojmu veku, napriek nesmierne ťažkej situácii, v ktorej sa nachádzal, je otvorený vanutiu Ducha Svätého a voči novým udalostiam v Cirkvi, s ktorou plne cíti a žije. Od prvého rokovania biskupov, ktoré sa uskutočni-

lo v Spišskej Kapitule, týždeň po jeho biskupskej vysviacke v Nitre roku 1921, až po jeho smrť, je biskup Ján Vojtaššák osobnosťou, na ktorej obdivujeme tieto vlastnosti: dôslednosť, jasnosť, vernosť pápežovi, Cirkvi i Magistériu a nezlomnú vôľu neustúpiť nátlaku komunistického režimu. Tieto vlastnosti dobre vykresľujú osobnosť biskupa, ktorý ostal verný Bohu, Cirkvi i sám sebe, tak v maličkostiach, ako aj vo veľkých veciach, po celý svoj život - verný až do konca.

O blahorečení biskupa Jána Vojtaššáka sa začalo veľmi intenzívne hovoriť už po jeho smrti a to najmä medzi Slováckmi žijúcimi v Amerike. V modlitbe za blahorečenie biskupa Jána Vojtaššáka zo 14.9.1981 schválenej biskupom diecézy Ontário, Fultonom, sa mnohí ľudia roztrúsení po celom svete spájali spo-

ločne v modlitbe za blahorečenie Božieho sluhu, vyslovujúc hlboké a nádherné slová modlitby: „*Otče náš, v nekonečnej láske vyvolil si si svojho verného služobníka Jána Vojtaššáka, aby cez dlhé roky, až do svojej smrti, niesol trňovú korunu Tvojho Syna, nášho Pána Ježiša Krista, pre tvoju slávu, k posilneniu svätej Cirkvi a pre dobro slovenského národa...z Vojtaššákovkej mučeníckej smrti žije v ukrutnosti týchto časov Tvoj národ pod Tatrami. Prosíme ťa, večný Otče, osláv svojho verného služobníka spišského biskupa Jána Vojtaššáka, popraj nám, aby sme si ho uctievali na oltároch nielen pod Tatrami, ale v celej svätej Cirkvi, aby z jeho obeti žil naveky vo vernosti tebe náš milovaný národ, zasvätený Sedembolestnej Matke tvojho Syna...*“ Nielen v tejto modlitbe, ale aj v rôznych dielach zahraničných Slovákov, je vyjadrené vnútorné presvedčenie, že biskup Ján Vojtaššák bude raz za svoje mučenie, povýšený na oltár (Štefan Senčík, *Svedkovia*, Ontario 1983, str. 330-343. V spomínanej knihe sa uvádza: «Všetci, čo s ním boli v posledných rokoch, povedali: „On nepotrebuje naše modlitby, on išiel rovno do neba...bol pravý apoštol, bol to svätec medzi nami, súci na oltár. Keby takého biskupa mali Taliani alebo niektorý iný veľký národ na Západe, veru by sa postarali o jeho blahorečenie a svätorečenie.“ » tamže str. 343.)

V súčasnosti Kauza blahorečenia Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka prebieha na úrovni Kongregácie už 14 rokov. Možno sa aj niektorí z vás pýtajú: Ako dlho sa ešte máme modliť za blahorečenie otca biskupa Vojtaššáka? Koľko trvá kauza blahorečenia alebo svätorečenia od začiatku až po koniec? Je to rôzne. Môže trvať 5 rokov ako ja 200 rokov. Keďže nevieme povedať, koľko ešte bude trvať kauza blahorečenia, chceme všetkých poprosiť o to, aby s dôverou pokračovali v modlitbách za blahorečenie otca biskupa Jána Vojtaššáka. O kauze blahorečenia otca biskupa Jána bolo už povedané veľa vyjadrení, napr. že spomínaná kauza je pozastavená na 50 rokov, že v spomínanej kauze sa už nič nedá urobiť, že je to celé beznádejné... **Nie je to pravda.** Počas 19 rokov trvania celej kauzy bolo počuť rôzne vyjadrenia o biskupovi Vojtaššákovi, či už pozitívne ako aj negatívne. V médiách, rôznych filmových dokumentoch, ako aj v článkoch domácich či zahraničných novín je osoba biskupa Jána Vojtaššáka často vystavená jednostranným pohľadom, emotívnym súdom, polopravdivým až nepravdivým ten-

denčným vyjadreniam a svedectvám hlavne zo strany Židov. Momentálne, sú otvorené mnohé otázky, ktoré si z našej strany vyžadujú poskytnúť pravdivé odpovede a konečné priblíženie sa k pravde. A práve preto, ako nový postulátor kauzy, by som Vás chcel všetkých poprosiť, aby ste sa modlili aj za všetkých, ktorí na kauze blahorečenia pracujú, aby sa nám podarilo očistiť meno biskupa Jána Vojtaššáka **od faľošných a nepravdivých tvrdení a obvinení** a aby sme odhalili čistú pravdu o jeho živote a o jeho životných postojoch.

V Kauze blahorečenia Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka **sa pokračuje**. Počas procesu blahorečenia v ktoromkoľvek momente môžu byť predložené nové dôkazy alebo svedectvá, ktoré môžu napomôcť k úspešnému završeniu procesu blahorečenia. Ak máte konkrétne svedectvo ohľadom života Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka, alebo poznáte ľudí z Vášho okolia, ktorí by boli ochotní takýmto spôsobom prispieť k procesu blahorečenia, rovnako ak niekomu z vás, alebo z vašich známych bola na príhovor biskupa Jána Vojtaššáka udelená konkrétna milosť (napr. uzdravenie) a chceli by ste týmto svedectvom prispieť do procesu blahorečenia, môžete sa obrátiť na postulátora kauzy blahorečenia. Chceme všetkých povzbudiť a poprosiť o vaše svedectvá, ktoré by nám mohli napomôcť k tomu, aby sme s Božou pomocou mohli uzatvoriť Kauzu jeho blahorečenia a nielen to. A práve Vaše svedectvo nám všetkým môže dať posilu a dôveru v príhovor otca biskupa Jána, aby sme ho pri modlitbách mohli prosiť o jeho príhovor. Takto by bola konečne vypočutá naša modlitba, ktorú sa s dôverou každý deň modlíme: „...*Prosíme ťa, večný Bože, osláv svojho služobníka Jána, aby sme si ho uctievali na oltároch celej Cirkvi. Za jeho blahorečenie ťa prosíme, skrze Krista nášho Pána. Amen.*“

ICDR. PETER JURČAGA, PHD.
POSTULÁTOR PROCESU BLAHOREČENIA

DREVENÝ KOSTOLÍK V DOLNOM SMOKOVCI

Pre fotografiu do dnešnej zimnej ladenej galérie sme (opäť ako pred rokom) zašli do Vysokých Tatier. Tatry a zima patria jednoducho k sebe a tamojšie zasnežené kostolíky pôsobia veľmi idylickým a estetickým dojmom.

Filiálny kostol Farnosti Vysoké Tatry v Dolnom Smokovci je zasvätený Najsvätejšiemu Spasiteľovi (resp. Svätému Spasiteľovi - Salvátorovi). Patrocínium patrí do širšieho okruhu Božích osôb a jeho výskyt na Slovensku je pomerne zriedkavý. Výnimočný je aj jeho vzhľad. Skúsený projektant horskej a podhorskej architektúry zo Spišskej Soboty Gedeon Majunke ho v roku 1890 naplánoval a o rok neskôr postavil ako súmerný celodrevený sakrálny objekt výrazne presahujúci po bokoch jeho kamennú základovú päť. Členitosť takto vytvorenej vonkajšej fasádnej štruktúry podporuje aj zo strešného štítu čiastočne vyčnievajúca a stĺpmi podporená vežička, rozvetvené schodisko a vzadu polygonálny záver. Z čelnej strany tak kostol nápadne pripomína gotický krídlový oltár. Škoda, že tento efekt je opticky tlmený výrazne tmavou (čiernou) homogénnou povrchovou úpravou. Tá je však dôležitá z dôvodu ochrany stavebného materiálu pred drsnými poveternostnými vplyvmi.

LUBOMÍR KALAVSKÝ

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

SME POSLANÍ SLUŽIŤ

18. októbra sme v Cirkvi slávili Misijnú nedeľu. V Cirkevnej spojenej škole v Poprade sme sa na tento deň pripravovali celý týždeň. Každé ráno sme sa v školskej kaplnke spoločne modlili za misijné dieťa na konkrétnom kontinente a tiež sme si pozreli prezentáciu, ktorá nám priblížila život ľudí na ňom. Misie sme však nepodporili len duchovne, ale aj materiálne. Zorganizovali sme misijnú burzu, vďaka ktorej sa na tento úmysel podarilo vyzbierať 156 eur.

Uvedomila som si, ako sme málo vďační za to, čo máme. My sa nemáme zle. Ale naša mentalita je taká, že veľakrát vidíme len to, čo nám chýba a stále túžime mať viac. Počas sledovania prezentácií sme mali možnosť vidieť nielen hmotnú, ale aj duchovnú biedu ľudí žijúcich na iných kontinentoch. Tu nejde len o nedostatok potravín a pitnej vody či nehygienické podmienky, v ktorých žijú. Tu je v hre ľudská duša a s tou sa nesmie hazardovať! Veď je odrazom Božej krásy a určená na vyšší cieľ – spásu. Najväčšou chorobou dnešnej doby nie je rakovina, ale **NE-DOSTATOK LÁSKY**. A mnohí ľudia sú odsúdení na to, aby žili bez nej. Nikdy počas života nepocítia, že ich má niekto rád.

Pápež František hovorí, že „misia je služba“. Tu by sme teda mali nastúpiť na scénu my. Služba ako taká nie je našou povinnosťou, ale výsadou. Len natoľko sme dobrými kresťanmi, nakoľko vieme slúžiť. A služba nie je nič iné ako dávanie sa, nasadenie seba samého so všetkými schopnosťami a darmi, ktorými sme ochotní obohacovať svet okolo seba a premieňať ho na lepší. Je to delenie sa o požehnanie, ktoré sme dostali. Na to, aby sme mohli byť misionármi, nemusíme cestovať do vzdialených krajín, stačí otvoriť svoj duchovný zrak a byť misioná-

rom TU a TERAZ. Byť kresťanom neznamená nasledovať Krista len v tom, v čom sa nám to hodí; len vtedy, keď máme z toho nejaké výhody. Nasledovať Krista predovšetkým znamená byť schopný obety. Robiť veci, ktoré sú ťažké a ktoré nás niečo stoja. A vtedy to dáva zmysel. Aby sme boli schopní obety, musíme milovať. A to je naša prvoradá misia: prinášať lásku tam, kde sú vychladnuté vzťahy, kde vládne sklamanie, sklúčenosť, kde chýba prijatie. Kresťanom sme boli povolaní ohlasovať Krista. No viac ako slová zavážia naše skutky. Hovorí o tom aj sv. Pavol v 1 Tim 1,5-6: *Cieľom prikázania je láska vychádzajúca z čistého srdca, dobrého svedomia a úprimnej viery, od čoho niektorí odbočili a dali sa na prázdne reči. Buďme teda misionármi lásky! Dávajme druhým Krista, vnášajme medzi nich jeho lásku. Nech je to o ňom, nie o nás. Keď budeme chcieť dávať seba, rýchlo sa vyčerpáme, ale keď budeme dávať Krista, sami porastieme, pretože on je nevyčerpatelný zdroj. Aby sme však toho boli schopní, musí byť naša služba pevne zakorenená v modlitbe.*

Som vďačná Bohu za to, čo mám. Nemám nadbytok, ale mám všetko, čo potrebujem. Teší ma skutočnosť, že žiaci našej školy prejavili súcit s tými, ktorí majú menej ako my a vedeli sa zrieknuť hračiek, sladkostí, knížiek či iných vecí a priniesť ich na burzu. Stále mi však v srdci rezonujú slová sv. Pavla: *...aby tvoj dobrý skutok nebol akoby vynútený, ale dobrovoľný.* Flm 1,14 Nech teda nie je pre nás služba záležitosťou iba tohto jedného misijného týždňa, ale nech je to niečo, čo budeme robiť stále. Veď k tomu nás Boh povoláva.

MGR. LENKA HORÁKOVÁ
CIRKEVNÉ GYMNÁZIUM POPRAD

ÚCTA RELIKVIÍ V KATOLÍCKEJ CIRKVI

FOTO: PIXABAY.COM

Človek je spoločenský tvor a v svojom živote sa viaže na iných ľudí. Osobitne to platí napríklad o manželských alebo o príbuzenských či národných vzťahoch. Významným obohatením človeka sú aj významné osobnosti ľudstva, ktoré sa výrazne pričínili o dobro ľudstva, takže aj po smrti sú stále obohatením. Medzi veriacimi ľuďmi badáme osobitné vzájomné vzťahy vychádzajúce z hĺbky viery a oslavy Boha za to, že Boh korunuje svoje dielo spoločenstva svätých. V tomto pohľade si my uctieame aj ostatky svätých, čiže relikvie.

Niektorí ľudia to spochybňujú a vyhlasujú za nedôstojné, zbytočné, niekedy až rúhavé. Je preto dôležité zamyslieť sa nad týmto javom. Ide nám teda o hlbšie poznanie Božieho života vo svätých. Relikvie a naša úcta voči nim je teda výrazom našej viery, v ktorej chceme byť pravdiví, a to aj napriek tomu, že budeme musieť čeliť ťažkostiam, ktoré už uvádza Druhý list sv. Petra:neučení a neutvrdení ľudia ich prekrúcajú, ako aj ostatné Písma, na svoju vlastnú záhubu (2 Pt 3, 16).

NÁMIETKA

Na adresu katolíkov a v tomto prípade aj na adresu pravoslávnych veriacich sa o uctievaní relikvií adresujú ako námietky zvyčajne dva argumenty: 1. úcta relikvií je vraj modloslužba; 2. uctievanie človeka umenšuje Božiu slávu.

ODPOVEDE

Uctievanie ostatkov má v Božom zjavení svoje miesto a v Katolíckej cirkvi svoju tradíciu. Biblické texty opisujú prejavy úcty voči ľuďom, ktorí prežili svoj život v mimoriadnej blízkosti Bohu, resp. dosiahli výnimočný stupeň svätosti. Svedčia o tom starozákonné ako aj novozákonné texty.

Starozákonné svedectvá

Keď Jakub skončil, Jozef sa vrhol na svojho otca, plakal nad ním a bozkával ho. Potom rozkázal svojim služobníkom, lekárom, zabalamovať jeho otca. A lekári balzamovali Izraela... Jozef odišiel pochovať svojho otca... (Gn 50,1-2.7). Ten ho totiž zaviazal prísahou:

Pochováš ma v mojom hrobe, ktorý som si vykopal v krajine Kanaán (Gn 50,5). Za svojho otca urobil sedemdnôvu smútočnú slávnosť... Keď Jozef pochoval otca, vrátil sa do Egypta, aj jeho bratia a všetci, čo s ním išli... Nato dal Jozef Izraelovým synom prisahať a povedal: „Keď sa vás Boh zaujme, preneste moje kosti odtiaľto!“ A Jozef umrel, keď mal stodesať rokov. Potom ho zabalzamovali a uložili ho do rakvy v Egypte“ (Gn 50,10.14.25-26). Už teraz sa môžeme pýtať: Bola táto Jozefova úcta voči telesným ostatkom Jakuba modloslužbou? Isté že nie!

O pôsobení moci Božieho života v človekovi, ktorý je verný voči Pánovi života a smrti, nájdeme pozoruhodné javy v čítaní o prorokovi Elizeovi v kráľovských knihách:

Keď Elizeus vošiel do domu, hľa, chlapec ležal mŕtvy na jeho posteli! Vošiel teda, zavrel za nimi dvoma dvere a modlil sa k Pánovi. Potom vyšiel hore ľahol si na chlapca, ústa si položil na jeho ústa, oči na jeho oči, ruky na jeho ruky. Keď sa tak naň sklonil, jeho telo sa rozohrialo. ... prešiel sa ... a vystrel sa nad neho. Nato chlapec sedem raz kýchol a otvoril oči. ... Ona pristúpila a padla mu k nohám, uklonila sa až po zem, vzala si syna a vyšla von (2Kr 4,32-35.37).

Keď raz pochovávali akéhosi muža, zazreli lupičskú bandu a hodili toho muža do Elizeovho hrobu. Len čo sa ten muž dotkol Elizeových kostí, ožil a stal si na nohy (2Kr 13,21). Iste, prorok Elizeus nekonal tieto zázraky svojou ľudskou mocou, ale Božia moc cez neho robila zázraky. Význam takéhoto prejavu moci Božieho života v ostatkoch človeka je ešte obdivuhodnejší, keď si uvedomíme, že to bolo v čase, keď dotyk mŕtvol znesväcoval človeka! A predsa vidíme, že dotyk kostí mŕtveho človeka, v tomto prípade proroka Elizea, uzdravuje iného, ba vracia mu život.

Iný prejav úcty kostí mŕtveho je v 2Kr 23: kráľ Joziáš odstraňoval výšiny a páli kosti mŕtvych, ktorí tam boli pochovaní. Pri hrobe Božieho muža však povedal: *Nechajte ho na pokoji, nech sa nik nedotkne jeho kostí (2Kr 23,18)*. Ani toto nebol modlársky postoj, ale zdravá a správna úcta voči ostatkom človeka, ktorý mal počas svojho života prorockého ducha. Tieto fakty nijako neumenšujú Božiu slávu, práve naopak, šírja ju medzi ľuďmi!

Izaiášovi sa v Písme dostáva očistenia jeho perí. Takto je zachytený moment povolania Izaiáša do prorockej služby: *I priletel ku mne jeden zo serafínov, v ruke mal žeravý uhlík, čo kliešťami vzal z oltára, do-*

tkol sa mi úst a povedal: „Hľa, toto sa dotklo tvojich perí, zmizla tvoja vina a tvoj hriech je odstránený!“ (Iz 6,6).

Novozákonné svedectvá

Z Ježišovho verejného účinkovania je známa udalosť ženy, ktorá 12 rokov trpela na krvotok a celý majetok minula na lekárov, a nič jej nepomohlo: *Keď sa dopočula o Ježišovi, prišla v zástupe zozadu a dotkla sa jeho šiat. Povedala si totiž: „Ak sa dotknem, čo len jeho odevu, ozdraviem.“ A hneď prestala krvácať a pocítila v tele, že je z choroby vyliečená (Mk 5,27-29).*

Aj po skončení Ježišovho verejného účinkovania rukami apoštolov sa dialo množstvo znamení a divov medzi ludom... *Ešte aj na ulice vynášali chorých a kládli ich na posteľ a lôžka, aby aspoň Petrova tóna padla na niektorého z nich, keď tade pôjde... prinášali chorých a trápených nečistými duchmi a všetci sa uzdravovali (Sk 5,12.15-16).*

Boh robil Pavlovými rukami neobyčajné divy, takže aj na chorých donášali šatky a zástery, ktoré sa dotkli jeho tela, a neduhy ich opúšťali a zlí duchovia vychádzali (Sk 19,11-12).

Svedectvá cirkevných otcov, teológov a koncilov

Historik Euzébius Cézarejský (Eusebius Pamphili) v diele *Cirkevné dejiny* (kniha IV., 23) píše o mučeníckej biskupa smyrnianskej cirkvi sv. Polykarp. Keď ho priviedli do amfiteátra, prokonzul mu povedal: *Potup Krista a prepustím ťa! No Polykarp mu vtedy povedal pamätne slová: Osemdesiatšesť rokov mu slúžim, a nikdy mi neublížil. Ako by som sa mu teraz mohol rúhať? Po rozličných vyhrážkach ho prokonzul – aj na žiadosť pohanských divákov – dal upáliť. S rukami zviazanými vzadu ako baránok z veľkého stáda určený k obeti, ochotný k celopalu na Božiu česť pohliadal k nebu a modlil sa. Sotva povedal Amen, ... akonáhle vyšľahol plameň, videli sme zázrak. Oheň akoby vytvoril klenbu a zahalil mučeníkovu telo. Cítili sme vôňu ako z vonného kadidla. Keď bezbožníci videli, že oheň nemôže stráviť jeho telo, rozkázali dobíjačovi (katovi), aby Polykarpa prebodol dýkou. Keď tak urobil, z ľavého boku vytrysklo veľa krvi, ktorá uhasila oheň. Apoštolský a prorocký učiteľ, biskup Katolíckej cirkvi v Smyrne sa stal najobdivuhodnejším mučeníkom našej doby. Nenávistný a závistlivý zloduch sa vynasnažil, aby sme si nevzali so sebou Polykarpovo telo. Popudil teda Miketa, Herodovho otca a jeho brata Dalka, aby požiadal prokonzula, nevydať jeho telo na pocho-*

vanie, aby vraj tí, čo sa zriekli Ukrižovaného, nezačínali uctievať Polykarpa. Nevedeli, že nemôžeme ani opustiť Krista, ktorý nevinne trpel za spásu celého sveta a za hriešnikov. Kristovi sa totiž klaniame, pretože je Boží Syn, mučeníkov, ktorí sú žiakmi Pána a snažia sa Ho napodobniť, milujeme pre ich veľkú lásku k svojmu kráľovi a učiteľovi. Stotník dal položiť Polykarpa doprostred hranice a spáliť podľa rímskeho zvyku. My sme potom zobrali jeho kosti, vzácnejšie než drahokamy a drahšie než zlato a dôstojne sme ich pochovali. Tam ako to len bude možné, dopraje nám Pán v preveľkej radosť osláviť jeho narodeniny mučeníctva.

Stalo sa to 23. februára roku 155. Veriaci ho hneď po smrti mali vo veľkej úcte. V *Umučení Polykarpa* sa po prvýkrát spomína pojem Katolícka cirkev (vo význame *pravoverná*). Robí sa tam aj rozdiel medzi úctou k svätým a klaňaním sa, ktoré patrí jedine Bohu. Spomína sa aj uctievanie mučeníkov, ktoré sa robilo v deň ich umučenia (narodenia pre nebo).

Akú veľkú dôležitosť relikviám preukazuje Cirkev prvých storočí, vidíme z nariadenia druhého nicejského koncilu (r. 787) v kánone VII.: *Treba doplniť konsekráciu kostolov, v ktorých nie sú umiestnené relikvie svätých. Nariaďujeme teda, aby vo všetkých svätyniach konsekrovaných bez svätých relikvií mučeníkov boli teraz umiestnené s predpísanými modlitbami. Keby v budúcnosti biskup konsekroval kostol bez relikvií, treba ho zbaviť úradu ako vinného porušovania cirkevnej tradície.*

V dekrét Tridentského koncilu o ostatkoch svätých sa píše, že posvätná synoda stanoví, aby veriacimi boli uctievané sväté telá svätých mučeníkov a iných s Kristom žijúcich (veriacich), ktoré boli živými údmi Kristovými a chrámom Ducha Svätého určené im ku vzkrieseniu k večnému životu a k osláveniu, lebo ich prostredníctvom sa ľuďom od Boha dostáva mnoho dobrodenia.

Druhý vatikánsky koncil v Konštitúcii o posvätej liturgii (čl. 111) uvádza: *Cirkev si podľa tradície uctieva svätých a má v úcte aj ich autentické relikvie.*

Sv. Tomáš Akvinský v *Teologickej summe* III, 25: *Kto má k niekomu cit, ctí i to, čo po ňom zostane po smrti ... musíme mať svätých Božích v úcte ako Kristove údy, deti a priateľov Božích a našich prostredníkov. A preto máme vhodnou úctou na ich pamiatku uctievať ich ostatky a zvlášť ich telá, ktoré boli chrámom Ducha Svätého a nástrojmi Ducha Svätého v nich prebývajúceho a pôsobiaceho a ktoré majú byť pripodobnené Kristovmu Telu skrze slávu vzkriesenia. Preto i sám Boh si ctí také ostatky a koná zázraky v ich prítomnosti.*

ZÁVER

Ako napísal apoštol Pavol: *...(Pán Ježiš) keď príde v onen deň, aby bol oslávený vo svojich svätých a obdivovaný vo všetkých veriacich. ... Preto sa aj ustavične modlíme za vás, aby vás náš Boh urobil hodnými svojho povolania...* (2Sol 1,10-11).

Úcta telesných ostatkov v žiadnom prípade nie je modloslužbou ani neuberá Bohu na jeho sláve. Naopak, úcta relikvií svätých je praktizovaná ako forma oslavy Boha, ktorý sa oslávil vo svojich svätých. Len pomýlení ľudia nám chcú nahovoriť, že sa relikviám klaniame. Nechápu totiž hĺbku našej viery a majú vytvorené predsudky voči nám. Úcta ostatkov svätých je však biblicky dobre zdôvodnená a pomáha aj nám k väčšiemu posväteniu a k väčšej oslave Boha.

Vo svätých ostatkoch uctieваме tých, ktorých Boh oslávil a prosíme ich o modlitby orodovania, lebo s pomocou nich chceme žiť u Boha oslávení.

MGR. JOZEF BRANDYS
FARÁR DOBŠINÁ

List Svätého Otca Františka, ktorým sa udeľujú odpustky pri príležitosti mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva

Ctenému bratovi Mons. Rinovi Fisichellovi,
predsedovi Pápežskej rady na podporu novej evanjelizácie.

Blízkosť mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva mi dovoľuje, aby som sa zameral na pár bodov, ktoré sa mi zdajú dôležité, lebo umožnia, aby sa slávenie svätého roku pre všetkých veriacich stalo opravdivým momentom stretnutia s Božím milosrdenstvom. Mojou túžbou je, aby bolo jubileum živým zakúsením Otcovej blízkosti, bezprostredným, priam rukolapným dotykom s jeho nežnosťou, ktorý upevní vieru každého veriaceho a urobí jeho svedectvo účinnejším.

Moje myšlienky smerujú v prvom rade k všetkým veriacim, ktorí budú prežívať milosť svätého roku či už v jednotlivých diecézach alebo ako pútnici v Ríme. Želám si, aby sa odpustky svätého roku pre každého stali skutočným zážitkom Božieho milosrdenstva, ktoré všetkým vychádza v ústrety s tvárou Otca, ktorý prijíma a odpúšťa, a úplne zabúda na spáchané hriechy. Aby veriaci mohli zažiť a dosiahnuť odpustky musia na znak hlbokej túžby po opravdivom obrátení uskutočniť krátku púť k svätej bráne, ktorá bude otvorená na každej katedrále alebo na kostole, ktorý určí diecézny biskup, a tiež na štyroch pápežských bazilikách v Ríme. Taktiež stanovujem, že bude možné získať odpustky vo svätyniach, kde bude otvorená brána milosrdenstva, a v kostoloch tradične považovaných za milostivé. Je dôležité, aby bol moment získania odpustkov spojený predovšetkým so sviatosťou zmierenia a so slávením Eucharistie, zahrnujúcim reflexiu nad milosrdenstvom. Bude nutné, aby boli tieto slávené sviatosti spojené s vyznaním viery a s modlitbou za mňa a za úmysly, ktoré nosím v srdci na dobro Cirkvi a celého sveta.

Okrem toho myslím aj na tých, čo z rozličných dôvodov nemôžu prísť k svätej bráne – predovšetkým na chorých, starých a opustených, ktorí často nie sú schopní vyjsť z domova. Pre nich bude veľkou pomocou, ak budú prežívať chorobu a utrpenie ako zakúšanie blízkosti Pána, ktorý v tajomstve svojho utrpenia, svojej smrti a zmŕtvychvstania ukázal kráľovskú cestu, ako dať bolesti a osamelosti zmysel. Ich cestou, ako získať odpustky svätého roku, bude prežívanie tohto okamihu skúšky s vierou a s radostnou nádejou, prijímajúc Eucharistiu alebo zúčastňujúc sa na svätej omši a spoločnej modlitbe – aj prostredníctvom rôznych komunikačných prostriedkov.

Moje myšlienky sa uberajú aj k väzňom, ktorých sloboda je obmedzená. Svätý rok vždy bol príležitosťou na rozsiahlu amnestiu určenú tým, ktorí si síce zaslúžili trest, no uvedomili si spáchanú nepravosť a úprimne si želajú znova sa začleniť do spoločnosti a priniesť do nej svoj poctivý vklad. Títo všetci môžu konkrétne dosiahnuť milosrdenstvo Otca, ktorý chce byť blízko tých, čo najviac potrebujú jeho odpustenie. Môžu získať odpustky vo väzenských kaplnkách a tiež zakaždým, keď prejdú bránu svojej cely a obrátia sa myšlienkou a modlitbou

na Boha Otca. Toto gesto môže pre nich znamenať prechod svätou bránou, pretože Božie milosrdenstvo, ktoré dokáže premieňať srdcia, dokáže premeniť aj mreže na skúsenosť slobody.

Želal som si, aby Cirkev v tomto milostivom čase znovu objavila bohatstvo obsiahnuté v dielach telesného i duchovného milosrdenstva. Skúsenosť milosrdenstva sa totiž stáva viditeľnou skrze svedectvo konkrétnych znamení, ako nás to učil sám Ježiš. Zakaždým, keď veriaci sám vykoná jeden alebo viac takýchto skutkov, určite dosiahne odpustky svätého roku. Z toho plyní povinnosť žiť z milosrdenstva, ak chceme dosiahnuť úplné a všetko zahŕňajúce odpustky z moci Otcovej lásky, ktorá nikoho nevylučuje. Ide tu predovšetkým o úplné odpustky svätého roku, ktoré sú ovocím samotnej tejto udalosti, slávenej a prežívanej s vierou, nádejou a láskou.

A konečne odpustky svätého roku môžu dosiahnuť aj tí, ktorí zomreli. S nimi sme spojení cez svedectvo viery a lásky, ktoré nám zanechali. Tak, ako si ich pripomíname pri slávení Eucharistie, takisto sa môžeme za nich modliť vo veľkom tajomstve spoločenstva svätých, aby ich milosrdná Otcova tvár oslobodila od každej stopy viny a aby ich pritiahla k sebe do blaženosti bez konca.

Jedným z vážnych problémov našej doby je zaiste zmenený postoj k životu. Veľmi je rozšírená mentalita, z ktorej sa vytratila náležitá osobná i spoločenská citlivosť voči prijatiu nového života. Tragédiu potratu niektorí prežívajú len povrchne, akoby si neuvedomovali obrovské zlo, ktoré takýto skutok v sebe nesie. Iní však, naopak, prežívajú tento moment ako porážku, hoci si myslia, že nemajú inú cestu. Zvlášť myslím na všetky ženy, ktoré podstúpili potrat. Dobré viem, pod akým tlakom urobili toto rozhodnutie. Viem, že ide o životnú i morálnu tragédiu. Stretol som toľké ženy, ktoré nosili v srdci jazvu po tomto prekonanom a bolestnom rozhodnutí. To, čo sa stalo, je hlboko nesprávne; je možné nestratiť nádej, avšak len vtedy, ak to v celej pravde pochopíme. Božie odpustenie nie je možné odprieť nikomu, kto ľutuje, najmä ak s úprimným srdcom pristúpi k sviatostnej spovedi, aby dosiahol zmierenie s Otcom. Aj z tohto dôvodu som sa rozhodol udeliť všetkým kňazom – bez ohľadu na akékoľvek iné odlišné nariadenie – počas svätého roka fakultu: dať rozhrešenie od hriechu potratu všetkým, ktorí sa ho dopustili, a s kajúcim srdcom prosia o odpustenie. Kňazi nech sa pripravia na túto veľkú úlohu, aby vedeli pripojiť slová úprimného prijatia spolu s myšlienkami, ktoré pomôžu kajúcnikom pochopiť spáchaný hriech. Rovnako im majú ukázať cestu skutočného obrátenia, aby dokázali pochopiť ozajstné a veľkodušné odpustenie Otca, ktorý svojou prítomnosťou všetko obnovuje.

Posledné zamyslenie venujem veriacim, ktorí z rozličných dôvodov navštevujú kostoly spravované kňazmi z Bratstva sv. Pia X. V tomto Svätom roku milosrdenstva nechcem nikoho vylúčiť. Z rozličných strán mi spolubratia biskupi referovali o správnej viere a sviatostnej praxi týchto veriacich, ktorá je však spojená s nevýhodou, že žijú v pastoračne ťažkej situácii. Dúfam, že v blízkej budúcnosti sa nájdu riešenia ako nadobudnúť plné spoločenstvo s kňazmi

a predstavenými tohto bratstva. Dovtedy, vedený potrebou postarať sa o dobro týchto veriacich, zo svojho vlastného rozhodnutia ustanovujem, že tí, ktorí počas Svätého roku milosrdenstva pristúpia k sviatosti zmierenia u kňazov Bratstva sv. Pia X., prijímú rozhrešenie od svojich hriechov platne a dovolene.

Dúfajúc v príhovor Matky milosrdenstva, zverujem prípravu tohto mimoriadneho svätého roku do jej ochrany.

Vo Vatikáne 1. septembra 2015

František

CURIA DIOECESANA

Mons. Štefan Sečka

spišský diecézny biskup

Spišská Kapitula 9

053 04 Spišské Podhradie

**Určenie kostolov, v ktorých bude otvorená svätá brána
v mimoriadnom Svätom roku milosrdenstva v Spišskej diecéze**

Odpovedajúc na výzvu Svätého Otca Františka v liste zo dňa 1. septembra 2015, ktorým sa udeľujú odpustky pri príležitosti mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva, týmto určujem kostoly, v ktorých bude dňa 13. decembra 2015, na Tretiu adventnú nedeľu, otvorená svätá brána, aby veriaci v čo najplnšej miere mohli získať odpustky svätého roku, a tak skutočne zažili Božie milosrdenstvo, ktoré všetkým vychádza v ústrety s tvárou Otca, ktorý prijíma a odpúšťa, a úplne zabúda na spáchaný hriech:

- Katedrála sv. Martina v Spišskej Kapitule
- Konkatedrála Sedembolestnej Panny Márie v Poprade
- Bazilika Navštívenia Panny Márie na Mariánskej hore v Levoči
- Bazilika sv. Jakuba v Levoči
- Bazilika Povýšenia svätého Kríža v Kežmarku
- Diecézna Svätýňa Božieho Milosrdenstva v Smižanoch
- Kostol sv. Šimona a Júdu v Námestove
- Kostol Všetkých svätých v Rabčiciach
- Kostol Nanebovzatia Panny Márie v Zákamennom
- Kostol sv. Martina v Trstenej
- Kostol Povýšenia svätého Kríža v Dolnom Kubíne
- Kostol sv. Ondreja v Ružomberku
- Kostol sv. Mikuláša v Liptovskom Mikuláši
- Kostol Nanebovzatia Panny Márie v Spišskej Starej Vsi
- Kostol sv. Mikuláša v Starej Ľubovni
- Kostol Nanebovzatia Panny Márie v Spišskej Novej Vsi
- Kostol sv. Jána Krstiteľa v Spišských Vlachoch
- Kostol sv. Michala v Spišskom Bystrom
- Kostol Božieho Milosrdenstva v Istebnom

Všetkých svojich bratov kňazov prosím, aby ochotne s pripraveným a veľkodušným srdcom vysluhovali sviatosť zmierenia, aby sa každý veriaci pri stretnutí s kňazom cítil očakávaný, milovaný a zahrnutý Božím odpustením.

V Spišskej Kapitule 5. novembra 2015

Prot. č. 3861/15

Štefan Sečka
Mons. Štefan Sečka
spišský biskup

STAŇTE SA NAŠÍM PRISPIEVATEĽOM

DEJE SA VO VAŠEJ FARNOSTI ČI V SPOLOČENSTVE NIEČO PODNETNÉ?

DAJTE O TOM VEDIEŤ!

NAPÍŠTE NA CASOPIS@KAPITULA.SK.

[NÁJDETE NÁS AJ NA FACEBOOKU](#)

AK CHCEŠ DOSTÁVAŤ ČASOPIS PRIAMO DO SVOJEJ SCHRÁNKY,
DAJ NÁM TO VEDIEŤ NA CASOPIS@KAPITULA.SK